Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:r 30. Fredagen den 26 juli 1889. 2:dra årg.

Byrå:	Tidningen kostar	Redaktör och utgifvare:	Utgifningstid:	Prenumeration sker
Klarabergsgatan 54, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitrad (= 10 stafvelser).	endast 1 krona för qvartalet. postarvodet inberäknadt. Ingen lösnummerförsäljning.	FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 6147.	hvarje helgfri fredag. Infaller helgdag på fredagen, utgifves tidningen näst föreg. eller nästfölj. söckendag.	I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, å Stadspostens hufvudkontor, i boklådorna samt å tidningskontoren.

Kejsarinnan Viktoria af Tyskland

och hennes yngste son Oskar.

I dag meddela vi en bild, sådan den i all sin enkla skönhet helt säkert är hvarje af våra läsarinnor väl bekant och för hjertat kär — den unga modern, lutad öfver sitt barn. Men den har dertill ett än vidare intresse. Denna unga moder är nämligen det stora tyska rikets kejsarinna, och barnet är hennes yngste son, hvilken vid denna tid fyller sitt första år.

Vi känna alla, att varma vänskapsband förena vårt eget konungahus med det tyska. En af den unge, då nyss tronbestigne kejsar Wilhelms första resor ställdes ock till vår egen hufvudstad, der monarken med den personliga vänskapens värme och folket med instämmande sympati mottogo och firade honom.

Här i Stockholm mötte honom då budet, att hans familj förökats med en son, och kanonernas stämmor från den tyska regattan besvarades af saluten från Kastellholmens batterier. Som en uppmärksamhet mot den svenske konungen uppkallades den nyfödde med hans namn. Konung Oskar reste, som kändt, sjelf senare ned till den lille prinsens döpelseakt, hvilken han öfvervar i egenskap af fadder.

Kejsarinnan Augusta Viktoria af Tyskland föddes den 22 oktober 1858 på slottet Dolzig vid Sommerfeld som äldsta barn till hertig Fredrik Kristian August af Slesvig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg, en furste, som fått pröfva på många bekymmer under sin lefnad, som förlorade sina fäders tron och aldrig vann den åter, tillbringande sina dagar i ensamhet och försakelser.

Under de första åren af sin barndom förstod helt visst den lilla prinsessan ännu ej, hvarför fadern var så sorgsen och dyster och hvarför familjen lefde så indraget. Många lyckliga stunder tillbragte hon då under uppsigt af en engelsk guvernant, en miss Walker, som med utmärkta rekommendationer kommit från England att uppfostra den lilla prinsessan.

Sedan farfadern år 1869 aflidit, flyttade hennes familj till Prinkenau i Schlesien. Der växte nu prinsessan Viktoria upp till sammans med sina två

yngre syskon. Redan vid fjorton års ålder talade prinsessan flytande engelska och franska och lärde sig dessutom äfven danska, emedan hon hade en dansk kammarjungfru. Lärare och konstnärer kallades till Prinkenau för att fullborda hennes uppfostran och leda hennes öfningar i musik och målning. I pianospelning är kejsarinnan verklig virtuos.

För konster och vetenskaper försummades emellertid på intet vis utbildning i husliga sysslor; derför sörjde hennes moder, som jemte fadern på det noggrannaste öfvervakade sina barn och uppfostrade dem ej blott till arbetsamhet, utan ock till enkelhet.

En svår förlust för den unga prinsessan var den älskade faderns död år 1880. Det tomrum, som härigenom uppstod i familjekretsen, var naturligtvis smärtsamt och svårt att fylla. Men för prinsessan Viktoria var redan af ödet en tröst i hennes sorg förutbestämd. Ännu samma år kom hon i åtnjutande af en lycka, hvilken hon väl knapt någonsin drömt sig.

Emellan den dåvarande kronprinsens af Tyskland familj och den hertigliga familjen på Prinkenau herskade såväl förvandtskap som ganska träget umgänge, och prins Vilhelm särskildt kom ofta på besök till sina slägtingar i Schlesien. Så småningom uppstod härvid ett varmt tycke emellan honom och prinsessan Viktoria. Den 2 juni 1880 firades deras förlofning högtidligt på slottet Babelsberg.

Då satt ännu gamle kejsar Vilhelm i full helsa och kraft i kretsen af de sina på sitt älsklingsslott. Man var just i begrepp att stiga till bordet, då ministern grefve von Schleinitz meddelade de i konversationsrummet församlade gästerna, att han på allra högsta uppdrag hade något att tillkännagifva. Detta något var det unga parets förlofning.

Bröllopet stod den 27 februari följande år. Den 15 juni 1888 bestego de den tyska kejsartronen.

Kejsarinnan Viktoria ser nu omkring sig en skara af fem barn, alla söner, af hvilka den yngste, den på vår afbildning äfvenledes porträtterade prins Oskar, är född den 27 juli 1888.

Studie.

Hedersamt omnämd vid Iduns 6:te pristäfling.

Jag satt i Humlegården,
Min bok på bänken låg;
Jag kunde icke läsa,
På barnen blott jag såg.
De tumlade i sanden
I ystert stim, de små,
Och mycket var att lära
För den, som hörde på.

Det var en mångfald lekar,
Som vexlade gestalt,
Och barnen hördes jubla
Och fröjda sig åt allt.
Blott en och annan liten
Stod tafatt och såg ned
Med fingrarne i munnen
Och fick ej vara med.

En liten tös jag hörde,
Som frågade helt gladt:
»Kan jag med er få leka,
Ni leka visst 'ta' fatt'?»
Men ifrån barnamunnar
Ljöd hvassa svaret nu:
»Nehej, vi leka boll, du,
Och ingen boll har du!»

Den lilla hängde läppen
Och sväljde tyst en tår;
Till nästa grupp hon vandrar,
Men samma öde får.
Der lekte de med dockor,
Hon hade docka ej,
Och så på alla böner
Blir svaret samma nej.

Jag gick från Humlegården
Till första bod, jag såg,
Och köpte boll och docka
Till tröst för sorgsen håg. —
Nu, må ni tro, på vänner
Blef ingen brist, minsann;
Nu togs hon med i ringen,
Så god som någon ann'.

Gerd.

Ett underbart land.

Fragment ur en otryckt reseskildring, skänkt åt

Ave.

IV.

Sedan jag utbytt helsningar med den gamle, sade han:

»Det var med afsigt, som jag i går *ej i detalj* skildrade osederna hos dåtidens ungdom, ty dels lär det unga sinnet ej något godt genom skildringar af det onda och vederstyggliga, dels kunna der lätt gro upp högmod och sjelfrättfärdighet genom jemförelser emellan den tidens barn och nutidens. Den mogna menniskan bör deremot lära känna forntidens mörka skuggsidor, när hon har behof deraf för sin gerning eller för att bidraga till att hindra samhället att återfalla i gamla villfarelser.

Derför kan jag för eder, främling från ett fjerran land, omtala, att i den aflägsna tid, jag skildrar, var medvetandet om eganderätten till barnen samt ansvaret för deras uppfostran så utplånadt, att det t. o. m. röjer sig i den tidens språkbruk, i det alla barn, från det de kunde tala rent, tills de blifvit vuxna, kallades *skolans barn*. Och på skolan lades också hela arbetet och ansvaret för det unga slägtets upptuktelse. Men på grund af den tankeoreda, som kännetecknade flertalet af den tidens föräldrar, klagades dock högljudt öfver skolstraffen, hvilka naturligtvis också voro både olämpliga och vanmägtiga mot barn- och ungdomsskaror, hvilka aldrig känt hemtuktens uppfostrande magt. En skara »skolbarn» var liktydig med en skara vildar eller skadedjur. De nedtrampade offentliga planteringar, bröto ned skogarnes unga träd, när de ej genom ett ovårdsamt handterande af eld vållade svåra eldsvådor.

Ett par af den tidens författare påstå, att pojkar rökade cigarrer lika ostraffadt, som vi tömma ett glas vatten; men det förefaller mig dock otroligt.

I hvarje fall är det säkert, att de på skolornas gårdsplatser anbefalda lekarne på viss tid och under vissa minuter mångenstädes åtföljdes af det hiskligaste skrål, oqvädinsord samt ohyggliga svordomar från pojkläppar. Skogarne måste på många, många ställen fridlysas, som man kan se i den tidens dagspress. Fruktträdgårdar måste nattetid skyddas af vakt, och ni kan döma om den allmänna bildningen, då ni hör, att de välsinnade i landet måste bilda föreningar för att skydda småfåglar och andra djur mot skadelystnaden och råheten. Ja, det blef till och med nödvändigt att utfärda lagar mot djurplågeri, och det sedan flere generationer läst lexor i zoologi, så svetten rann i kapp med tårarne ned för unga, bleka kinder.

Ändtligen, då man började medgifva, att de bildningsfrön, vi utsått, alstrat draktänder, beqvämade man sig till att fråga qvinnan till råds mot det mångskiftande onda, som hotade familj och samhälle, och då visade det sig, Gud ske lof, att många mödrar icke allenast insett faran af att vid skolbänk och lexa fjettra det sprittande vårlifvet, den vaknande verksamhets- och skaparedriften hos barn och ungdom. Tänkande qvinnor hade länge insett och länge beklagat den inbillade nödvändigheten af att sammanföra flere hundra barn för att låta dem undergå ett slags fabriksmessig behandling, utan hänsyn till olika anlag och egendomligheter, och så började *hemmen* så småningom att återbörda sin rätt till barnen samt att upptaga sina pligter mot dem.

Det gick ej fort. Ack nej, fördomens magt är stor och skenväsendets icke mindre! Men detta senare började blekna, då *en* mor här, *en* der i stad och bygd sporde sig, om det då verkligen kunde vara så konstigt att lära ett barn läsa, då man sjef kunde det, och så försökte man, hvad moderskärlek kunde uträtta på undervisningens olika områden.

När denna kärlek är af äkta slaget och ej en *apkärlek*, är den skarpsynt och nästan profetiskt långsynt, och så upptäckte först en, så flere mödrar, att barn med största lätthet lärde sig allra först en hel del praktiska ting, genom att deltaga — låt vara på lek — i förekommande hemsysslor eller yrken samt genom att få sina frågor *ärligt* besvarade. Häraf lärde mödrarna sjelfva att förstå, huru som verklighetslifvet är allt för det mindre barnet — sjelfva sagan gripes ju af barnets fantasi som ett stycke verklighet — och att det rent tänkta, det abstrakta, som ej kan gripas af barnens fantasi *så*, att det står i lefvande bilder för denna, är otjenligt som undervisningsämne för *barn*. Snart märkte mödrarna äfven, att de hade en hel mängd saker att förtälja sina barn, saker som förträffligt lämpade sig till att väcka barnens tankelif samt öppna deras ögon för det stora och underbara i naturen; än var det något djur, någon växt, en sten eller ett föremål af metall, som väckte barnets undran och kräfde en liten berättelse, utan att barnet pinades med att sitta stilla under timmar för att *låtsa* höra på.

Föräldrarnes feberaktiga ängslan, att barnen ej inom en viss, temligen späd ålder skulle lära sig läsa, försvann så småningom, när man såg, att de små lärde ofantligt mycket mera genom att se, höra och deltaga i lifvets bestyr, samt att de hade vida lättare för att lära sig läsa, sedan de tillegnat sig ett större ordförråd samt fått begrepp om, hvad läskonsten tjenar till.»

»Men *staten*, *staten*, hur kunde den tåla sådana oregelbundna undervisningssätt?» sporde jag.

hälles ett nummer lveckan under hela qvartalet. För hvarje 5-tal abonnenter, som samlas, och för hvilka afgiften insändes till Redaktionen af IDUN Idun, erhålles ett gratisexemplar för hela den tid, under hvilken abonnementet räcker. Aro de samlade abonnenterna färre än 5, torde prenumera-

»Ack, min unge vän», log den gamle, »staten hade så länge nödgats tåla tusentals »skolpligtiga» barns orgelbundna *skolgång* och kände sig slutligen vanmägtig gent emot följderna af ett mer än sekelgammalt skolkningssystem och officielt skenväsen, att den med tyst glädje såg hur hem efter hem åtog sig de små barnen, lärde dem lydnad, tukt, sanningskärlek och gudsfruktan, den *enda grund* på hvilken en sann bildning kan byggas.»

»Afskaffades då genom riksdagsbeslut alla statens barnskolor?» inföll jag häftigt, som om min egen framtida bana varit hotad af något, som kanske varit ifrågasatt på en aflägsen ö för hundra år sedan.

»Icke en enda af dessa inrättningar *indrogos;* de fingo stå qvar och vissna som rotlösa växter, och detta skedde temligen snart. Ty då en bättre anda vaknat bland oss, blef det allt färre och färre familjer, som sveko sina förnämsta pligter mot barnen och lemnade dem åt främmande personers mer eller mindre godtyckliga behandling, och ännu färre blefvo äfven nu de unga män och qvinnor, hvilka underkastade sig mödan att inlära en metod, som visat sig själsmördande för både undervisare och lärjungar».

»Nå, och så gaf edert folk naturligtvis all boklig kunskap på båten, blef en klunga arbetsbin, uppdrog afveln, samlade rikedomar i eder lilla samhällskupa, föraktade vetenskap, skön konst och alla högre andliga sträfvanden», antog jag utan vidare.

»Ser det då ut bland oss, som om vi under det senare seklet varit dylika barbarer?» smålog den gamle, och jag tillstod villigt, att inga spår af en dylik andefattig lifsåsigt syntes till. »Ni, som läst så mycket», fortfor gubben, »känner helt säkert berättelsen om, hur det lyckades att införa potatisodling i Frankrike. Man säger ju, att så länge regeringen påbjöd och uppmanade folket att odla och förtära den nya växtens rotknölar, blefvo dessa ringaktade och afskydda, så att ingen fattig ville smaka dem; men så blef ett stort potatisfält förklaradt för kungens tillhörighet, d. v. s., dessa potatisar skulle på kungens och hofvets bord; ingen obehörig finge röra en enda af dem. Då skedde, hvad man åsyftat; det öppna, obevakade fältet fick en stor dragningskraft för allmänheten, och den näring, som ringaktades, så länge man sökte påtruga folket den samma, fick nu värde, då det var förenadt med någon möda att förskaffa sig den samma, och då fältet nattetid blifvit tömdt, var smaken för potatis utbredd så, att dess odling kunde anses vara tryggad.

Så ungefär blef det här med kunskapen eller rättare sagdt med den *uppfostrande lifsupplysningen.* När föräldrarne märkte, att lagen om skoltvång ej längre tillämpades, och att det hemliga kriget, med lögn till försvarsvapen, som förts mot skolmyndigheterna, ej mera behöfde tillgripas, studsade allmänheten, liksom man gör då en spänning, dervid man satt hälarne i marken, hastigt upphör, och man kände, hur ansvaret för barnens uppfostran nu var lagdt helt och hållet på föräldrarne eller barnens målsmän. De, som voro för slappa, för okunniga och lätjefulla, fingo åtminstone så mycket kraft, att de drefvo barnen in i statens skolor. De mera vakna och energiska sågo sig om efter andra medel till att bibringa barnen en lämplig och uppfostrande undervisning — —»

»Hm, der hade varit en näringsväg för våra många examinerade unga flickor och ynglingar, hvilka ha så svårt att vinna utkomst», afbröt jag, obeskrifligt glad och glömsk af, att den gamle talade om en länge sedan förfluten tid och om folket ute »på en ö midt i hafvet,» som det heter i de grekiska sagorna.

Den gamle trodde, att jag skämtade, och inföll leende: »Nej tack, unge vän! Vi hade haft mer än nog af blinda, mer än nog af oförståndiga, handledande barnsligheten, för att det kunde falla föräldrar in att frivilligt sätta en oerfaren, sjelf ouppfostrad ungdom till undervisare i hemmen. Der far och mor voro af arbete eller grof okunnighet hindrade att lära barnen de första grunderna, i hvad man hade vant sig att kalla »småskolekunskaper», der anlitades någon äldre man eller qvinna, helst någon nära slägting, som ingenting hade att göra, eller någon god vän, som åtog sig detta enkla arbete.»

»Mot kontant erkänsla naturligtvis och för de förmögna; de fattiga, åt dem blefvo statens skolor naturligtvis goda nog!» utbrast jag.

»*Så hade det varit under skoltvångets dagar*», svarade gubben med eftertryck, »ty då sökte så många som möjligt att få sina barn i dyra enskilda skolor, äfven om också dessa voro af samma art som statens, och det blef under tidens lopp då allt mer och mer vanligt, att uttrycket: »Statens skolbarn», som det hette på vårt språk, blef liktydigt med »fattiga, okunniga barn, bestämda till tjenare och kroppsarbetare». Men vi hade nu lyckligtvis börjat räkna med en faktor, som vi förut skjutit åt sidan, och sedan vi fått den in i folklifvet, kom der nya drifkrafter in i samhället; man vaknade till full och klar insigt om, att hvarje mor och far hade gåfvor — låt vara slumrande — till att gifva barnen deras första uppfostrande undervisning, och att läraregerningen för *andras barn* ej är ett mekaniskt yrke, hvilket kan inläras som ett sådant, utan består af anlag, som kunna väckas, och en *kallelse,* hvilken bör följas.»

»Den faktor ni nämde var väl er religion, kan jag tänka. Hade detta folk då, redan så långt tillbaka i tiden, hunnit afskaffa religionsundervisning i skolorna?» frågade jag, lifligt intresserad.

En lätt rysning genomfor den gamle. »Jag känner mig trött nu; men vi skola fortsätta ämnet i morgon, om ni behagar», sade han, bekämpande en sinnesrörelse, till hvilken jag ej kunde finna orsaken.

Floras barn.

Från italienskan af *Gudrun.*

I.

Gardenia.

Den i elektrisk belysning strålande teatern hade ett festligt utseende.

Parketten var ett böljande haf af hufvuden, förmörkadt af svarta hårluggar och kikare, bland hvilka herrarnes hvita skjortbröst bildade ljusa fläckar. I logerna var det ett skimmer af diamanter öfver artistiska hufvuden, friserade à l'antique, på nakna axlar och armar, bländande hvita som marmor, som alabaster, som liljekalkar eller som snö... och på väggens röda grund aftecknade sig i smältande linier och i hundratals olika faconer alla regnbågens färger som en liflig dekoration till en fantasirik arkitektur.

Orkestern, sammansatt af mästare, grep an symfonien med ett mäktigt crescendo, som fylde salen med tonvågor, under det violinernas tremulerande höjde sig likt en snyftning, och ridån, lyftad af osynliga händer, lät en nattlig scen, full af naturtrohet, framträda för åskådarnes ögon.

Från gallerierna, från folkmassan, som ser, hör och röres, steg ett mummel nedåt som ett obestämdt sorl och förlorade sig i den fina publikens korrekta tystnad. Fjädersolfjädrarna slöto sig med ett lätt slag, som när foglar slå ihop sina vingar, och under allmän rörelse sigtades ögon, kikare, glasögon dit, der det diktade dramat utvecklade sig i lif och ljus. Och under allt detta höjde det enskilda dramat ohördt sitt rop af hemlig smärta.

Hon satt i logen bredvid sin moder, det stackars barnet, hvit, smäcker och ren, som den hvita gardenian i hennes mörka hår. Den fina barmen hotade ej att spränga sönder sitt sidenomhölje, de tätt slutna läpparna, darrade ej, och ögonen förblefvo torra, då de betraktade det grymma skådespelet der borta i en af sidologerna till venster.

De nyförlofvade sutto der bredvid hvar andra, hviskande med hufvudena lutade tätt till sammans, så att deras hår nästan blandades. Hon, blond, täck och liten; han, stor och stark, med detta smäktande leende, som var en lögn, och i knapphålet den hvita gardenian som, var ett bedrägeri.

Musiken uttryckte nu ett vildt uttbrott af lidelse, af berusning, af triumf; och hon, den stackars öfvergifna, såg sin kärleks tråd spinna ut sig i skuggan, denna fina tråd, som det varit andra så lätt att sönderslita, men som hade sårat henne smärtsammare, än om den trängt in i hennes kött.

De hade känt hvar andra sedan barndomen; de hade vuxit upp till sammans under ljuf förtrolighet, och deras sällhetsdröm hade långsamt utvecklat sig hos dem, likt en vänlig, leende fantasi, som lätt kunde förvandlas i strålande verklighet.

Han var god och hängifven, han hade tusende gånger sagt henne, att hon var hans ideal, hans styrka och hans svaghet, hans afgud, poesien i hans lif — kusinskapet var ju en god förevändning för täta sammanträffanden — och han hade, ack så många gånger, haft med sig till henne en hvit gardenia, ren, aristokratisk och doftande; han hade hundra gånger med sina ljugande läppar sagt henne, att denna blomma med dess hermelinlika hvithet, som grumlades af en flägt, dess fina doft, ljuf som en smekning, vore den enda blomma, som var henne värdig.

Och hon hade trott honom med en jungfrulig själs blinda tro, i sin hänryckning finnande lifvet skönt, Gud så god och hela universum leende.

Och sedan... sedan hade det blifvit den gamla vanliga historien om köld, försummelse och beräkning, denna nedriga historia, som dagligen upprepas under våra ögon, som är uslare än ett brott, bittrare än en förolämpning, men hvilken ingen lag straffar och ingen lagbok nämner; den hade utvecklat sig småningom, dag för dag, timme för timme, obekant för andra, för honom lätt som andra obetydliga tilldragelser i lifvet, men för henne en tortyr, långsam och tyst, som kom hvarje fiber i hennes bröst att vibrera af smärta.

Och nu var det redan en gammal historia. Det nyhetstörstande sqvallret hade för länge sedan tagit hand om den. Han gifter sig med den rika, blonda amerikanskan, som han för en månad sedan sett för första gången; under mängdens skämt, lyckönskningar, afund och bifallsrop hade han med ett slag från tappre medtäflare eröfrat bytet — flickan och hemgiften. Och i denna glans och denna fröjd försvann den lilla bleka varelsen i skuggan, liksom hon försvann här i den till trängsel fylda, af ljus strålande teatersalongen.

»Han var litet smått betagen i henne en tid,» sade en.

»Barnsligheter!» hade en annan utropat.

»Det skulle hafva varit en dårskap.»

»Åh nej, det var han för klok till.»

»Det skulle också varit en hemgift att komma med, lumpna femtiotusen lire!»

* * *

»Hvad du är blek, mitt barn,» sade modern plötsligt och lutade sig ned mot sin dotter.

»Det är värmen, det starka ljusskenet.»

Och hon ler med de bleka läpparna, och alltför stolt att låta sin hemlighet undslippa sig, alltför ren för att tillåta sig en lögn, rycker hon med en hastig rörelse den hvita gardenian ur sitt hår och låter den falla till marken, sedan hon kramat sönder den mellan sina små darrande fingrar.

Nej, det är doften från den der blomman!

Sen till, ärade läsarinnor, att Idun finnes hos alla edra bekanta!

En bild ur ett sträfsamt lif.

Du för tiden vilja så många beträda småskolelärarinnans bana, att man börjar tala om ofverbefolkning. Mindre bemedlade föräldrar önska, att deras barn ej måtte behöfva »träla för andra», som de gjort. De unga flickorna å sin sida ledas in på denna stråt af många motiv: en del anser sig komma en »grad högre» än tjenarinnorna, somliga önska ega ett eget hem och vilja sjelfva sträfva för sitt uppehälle och få »råda sig sjelfva».

Många gånger ställas håg och anlag i bakgrunden, och derför bli de unga lärarinnorna trötta vid skolan, fälla modet och tålamodet, och om de så göra, få de också sakna den glädje, som uppfyld pligt och barnens tillgifvenhet och framåtsträfvande kunna skänka.

En lärare får oftast ingen annan uppmuntran eller erkänsla. Dessa få dock hemta nytt mod — många af dem lemna skolarbetet, då tillfälle dertill yppas — de andra få lust till arbetet genom erfarenhet och vana.

Men en ung flicka — många gånger utan hem och anhöriga — som på detta sätt blir förflyttad till en ansvarsfull plats och bland obekanta och kritiserande menniskor, hon behöfver en allvarlig och stadgad karaktär för att kunna häfda sitt värde som barnens vårdarinna. En lärarinna står under allmänhetens dom, och hennes handlingar uttydas sällan till det bästa.

Har hon ännu ej hunnit »skapa sig en karaktär» — är hon ung, oerfaren, liflig och godtrogen, utan någon, som intresserar sig för henne och ger henne moderliga och vänliga råd, men med många, som uppmärksamma den minsta tanklösa handling — då må man ej undra, om hon mången gång finner sin ställning outhärdlig, att hon afundas tjenarinnan, som dock har sitt husbondfolk att trygga sig till. Ingen kunde bättre behöfva tröst och uppmuntran och får — i de flesta fall — så fullständigt sakna den!

Det kan ju hända, att lärarinnor, som äro bosatta i en stad eller länge vistats på samma ställe, som hunnit göra sig förtrogna med folket, vänja sig vid kallet och förvärfva sig vänner, icke kunna instämma häri. Men dessa äro få, ty det behöfves många år, innan man kan förvärfva sig folkets erkänsla, deltagande och förtroende. Och det fordras ett regelmessigt, allvarligt och »lillgammalt» lefverne, innan ett sådant resultat ernås.

Den unga lärarinnan må vara allvarlig inom skolans väggar, hon må sträfva att få bort sin naturliga, uppbrusande liflighet, hon må polera och jemna sitt sangviniska temperament, då hon kommer ut bland menniskor, tar dock den tillbakahållna lifligheten sig luft.

Men der finnes ingen jemnårig, som förstår henne. De äldre göra beskärmande miner bakom hennes rygg, de draga sig för henne, och vill hon med dem samtala om något annat än andra menniskor och deras egna intressen, förstå de henne lika litet. Somliga kunna visserligen agera deltagande vänner, och hon talar förtroendefullt med dem och bemöter dem som sådana. Men hon får snart djupt och bittert känna saknaden af föräldrahem och föräldrastöd, *verkligt* deltagande syskon och vänner.

Det är ej lätt att vid så unga år vara menniskokännare och såmedels rätta sitt uppförande efter sin omgifnings karaktär.

Men ungdomslusten nötes så småningom bort, barnens närvaro blir något nödvändigt, och den unga lärarinnan har vant sig vid jemnmod och lugn i brödbekymrens och en enformig tillvaros skola. Kampen för tillvaron har skänkt henne resignation, på samma gång den måhända i förtid brutit hennes krafter.

Den lilla kammarens enformighet med sin ofta isolerade belägenhet, sina tarfliga möbler och sina få besök har blifvit en vana. Det har blifvit en vana att om hvardagseftermiddagarna med stickstrumpan i handen stirra ut öfver de gamla kända vyerna och om söndagarna, kanske för hundrade gången, ögna igenom den lektyr, hon haft råd att skaffa sig. Hur gerna skulle hon ej önska sig ett eller annat populärt, utmärkt arbete! Men hon har ej råd att bestå sig läsandets förströelse.

Under sådana ensamma timmar kunna framtidsperspektiv glida fram för hennes inre blick. Visst skulle hon också önska sig ett eget hem — en *god* make — som vore henne ett stöd; men som det finnes så få sådana, blefve denna önskans fullbordan endast en fortsatt kamp för tillvaron.

Hennes största åstundan vore dock att veta sig kunna njuta af en betryggad ålderdom. Men om hon under de långa, mödosamma åren med sina pröfningar, missräkningar och sparsamt strödda ljusglimtar ej kunnat sammanspara en summa, som gör henne jemförelsevis oberoende — då blir hennes lott endera att falla slägtingar till last eller ock — *fattighuset*.

Men tiden går sin snäckgång, sträfsamma dagar omvexla med nätter, veckor med månader och år. Och hur tiden flyr, yppar sig ännu ett framtidsperspektiv: hennes helsa är bruten, hon blir nedlagd på sjukbädden och — dör, innan hon hunnit blifva någon till kostnad och besvär. Många gånger är denna framtidsutsigt den ljusaste.

Augusta.

Makar och omaka makar.

Tecknade efter lefvande modeller.

Af *Hugin.*

Man tänker, talar och skrifver i våra dagar så mycket öfver qvinnans frigörelse. Och man anser som ett önskvärdt mål, att hon finge fullständig likställighet med mannen.

Som början härtill förordar man samundervisning, för att på så sätt odla flickans själ i samma riktning som gossens. Och vunnes bara detta mål, så tror mången, att qvinnans framtida lycka och välfärd vore betryggade.

Nåväl, vi kunna ej förneka, att den ogifta qvinnan skulle kunna draga fördel häraf, i synnerhet om en så der karlaktig uppfostran kunde komma henne att känna sig fullt tillfredsställd af att gå sitt lif ensam framåt.

Deremot fruktar man, att resultatet af en sådan uppfostran kunde blifva mindre godt för det lilla qvinliga ljushufvud, som, sedan hon vid sidan af manliga kamrater tagit »studenten», gick att uppfylla en makas och moders pligter.

Ty det har af ålder blifvit sagdt, att om ett äktenskap skall blifva verkligt lyckligt, så måste makarne komplettera hvar andra. Men säg mig, månne detta sällhetsbringande förhållande mera skall kunna uppnås, om mannen och qvinnan fostras, som om de tillhörde samma kön? »Nej, aldrig i lifvet», kunna vi svara. Men så kommer lyckligtvis ett »*om*». Och det är vår evinnerliga lycka, att ett sådant finnes. Ja, vi kunna ganska förtröstansfullt fråga oss, »*om* inte naturen ändå tar ut sin rätt?»

Låtom oss hoppas det. Så att, i trots af allt, våra efterkommande må kunna sanningsenligt instämma i den store skalden och qvinnokännaren Tegnérs ord:

»Men ack! Natur, vi öfvervinna
ej dig: i hydda som på tron,
som sömmerska, som amazon,
din qvinna blir ändå en qvinna,» etc.

Ja, det är åtminstone ljuft att tänka, att ingen uppfostran, i hvad riktning den än går, skall helt och hållet kunna förqväfva — ända till sista gnistan förqväfva — denna qvinnans omedvetna längtan att vara »en ranka, visnad om ej stödd.»

Och alla skäl tala för, att detta hopp ej är förmätet; ty säkert är, att, om inte »rankan» behöfver något stöd, så har det åtminstone hittilldags visat sig, att hon skjuter långt härligare skott och fröjdar oss långt mera, då det »stödet» blifvit henne förunnadt.

Se t. ex. på den unga fröken på banken! Inte förmår hennes aktningsvärda arbete att göra henne så lycklig, som hon skulle känna sig vid att »räkna ut» något så enkelt, som hvad hon skulle kunna gifva sin »älskade lille gubbe» till middagen. — Och tro mig, ingen qvinlig telegrafist kan affyra något telegram med gladare känslor än det, som omtalar hennes egen förlofning.

Ja, vare detta nog sagdt. *Lycklig* är nog qvinnan, då hon lyckats armbåga sig fram till en god anställning på lifvets marknadstorg, *lyckligare* är hon dock, när hon i sjuksalen, barnhemmet eller lärorummet känner med sig, att hon har en skön mission att fylla; men allra *lyckligast* är den qvinna, som fått ett eget hem, en älskad make och kära små barn att lefva för.

Jag trotsar hvem som helst att förneka sanningen häraf. Och dock kan man bäfva, så fort tanken ledes in på äktenskap.

Men hvad är då orsaken härtill?

Naturligtvis det oförnuftiga sätt, hvarpå så mången äktenskap ingås.

Men huru skall man då värna sig sjelf från att, om man vill göra, hvad hjertat manar, nämligen gifta sig, ej gå så der oklokt till väga?

Jo, man skall akta sig, för att ej äktenskapet blir ett förbund mellan omaka makar. Ty det är sådana onaturliga äktenskap, som göra, att så mången hånar, ja, förnekar den äktenskapliga lyckan och säger: »De som äro inne vilja ut, och de som äro ute vilja in». Men mot sådant hån kunna tusentals lyckliga makar protestera.

Läs t. ex. Luthers tankar om äktenskapet! De äro höga och sublima som hela denne ädle mans lifsåskådning. Och man skulle kunna anföra många källor, som öfverflöda af loftal öfver äktenskapets välsignelser.

Men det skulle blifva för vidlyftigt, och jag vill endast i korhet påpeka, att, då man läser om store män, skall man i regel iakttaga, att de flesta växt upp under handledning af en »klok och kärleksfull moder» samt en i allo hedervärd fader. Synnerligast skall man finna, att beskrifningen öfver *modern* vittnar om, att den der »store mannen» haft ett det mest älskliga och ljufva barndomshem. Se t. ex. biografier öfver Carl v. Linné.

Huru vigtigt är det ej derför, såväl för oss sjelfva som våra efterkommande, att qvinnans uppfostran blir den möjligast bästa.

Och till det målet syfta vi alla, fast uppfattningarna om dess vinnande skilja sig betydligt från hvar andra. Godt, om de bara

kunde enas i en så vigtig punkt som denna: »Odla qvinnans själ i sådan riktning, att vården om hemmet ej blir henne likgiltig!» Lär henne, att der, just der, skall hon finna den pröfvosten, som skall bevisa, om hjertats uppfostran ej blifvit försummad.

Och blir så bara både hufvudets och hjertats kraf på bildning tillgodosedda, skola följderna bli lysande. Ty en qvinna med god intelligens, goda kunskaper och ett varmt hjerta går ej och gifter sig med en »omaka make». Nej, hon gör ej som qvinnorna i forna dagar, tager den förste bäste för att slippa blifva »en gammal mamsell».

Men ännu hafva vi, ty värr, ej kommit så långt.

Allra minst tyckas männen, som, likt hedningar fortfarande dansa kring guldkalfven, besinna vigten af äktenskapet. Dess djupa betydelse, dess kraf på osviklig trohet och kärlek tyckas för dem ej vara fullt klara och medvetna. I så fall skulle de mera vinnlägga sig om, att i grunden lära känna den qvinna, med hvilken de ingå en förening för lifvet. Men huru, minst sagdt, obetänksamt går icke mången, för öfrigt klok, man här vid lag till väga!

Se på löjtnant B-stjerna till exempel! Han, som inte för något pris vågade köpa sig en ridhäst, förr än han inhemtat råd af de förnämsta hästkännare, vågade risken att förlofva sig med fröken H-skjöld, som han endast träffat på några baler. Han visste inte mera om henne, än att hon hade »tvåhundra tusen arffallna» och var den mest strålande stjernan på Amaranthen; om hennes öfriga egenskaper visste han lika litet, som om hon bott på Goda Hoppsudden. Och inte frågade han sig heller till råds med dem, som kände henne närmare.

Men så aflöpte väl inte den affären lika bra som hans hästköp?

Nej, långt derifrån. Han fick till och med för hennes skull sälja hästen och köpa juveler, ty hennes anspråk på lyx voro långt större, än räntorna på hennes kapital tilläto.

Men detta var inte det värsta. Strax efter bröllopet märkte de med fasa, att de voro »omaka makar». Allt hvad hon tyckte om, hatade han, och allt hvad som fröjdade henne, fann han dåraktigt. Följden blef, att de hjertefröso vid den egna härden. Ja, der fans ej värme nog för att normalt utveckla deras arma små barn. Nej, de blefvo pessimister i fråga om lifvets lycka, allrahelst den äktenskapliga.

Deras ende son är f. n. en gammal »knarrig, bitter ungkarl», säga damerna; men egentligen är han den syndabock, som, med ett försakande enstöringslif, blifvit offret, som fått försona sina föräldrars lättsinniga ingående af äktenskap.

Och ännu ett liknande fall.

Den excentriske A., artist af själ och hjerta, hade fått i sitt hufvud, att han skulle gifta sig med den mest Venusliknande qvinna, han kunde träffa i sin väg. Han fann henne. — »Se der mitt förkroppsligade ideal,» tänkte han. Och ett, tu, tre var han fastlänkad med en varelse, som till hela sin själsriktning var en komplett motsats till det drömda idealet. Allt, hvad hans skönhetstörstande ande fann sublimt, väckte hennes löje och de små priffepartier, som roade henne, fann han i högsta grad oqvinliga. Och när hon så började röka cigarr, ja, då föll »Venus» med ens från piedestalen. Och hvarje fiber i hans nervöst känsliga organism vibrerade af olust, när han hörde hennes småsinnade sqvaller, värdigt en skandalkrönika.

Men till detta kom den själsnjutning han hvarje gång erfor vid sammanträffandet med andra, af bildning och själsadel genomandade qvinnor. Då kändes hans ok som störst. Att veta sig vara fastläst vid en qvinna, med hvilken han ej egde en enda gemensam beröringspunkt, var själsmördande. Men hvad var att göra? Jo, de följde hvar sin smak, gick hvar sin väg, och det hade de bort göra från början.

Men det är ej ensamt bland de bildade klasserna sådana olycksaliga äktenskap ingås. Nej, samma öde drabbade 22-årige hemmansegaresonen Johan Petter Larsson. Fast den stackars mannen var det då mera synd om. Ty »far» nekade honom torparns Brita och tvingade honom att »slå hemmanen samman», hvilket ej kunde gå för sig med mindre än att gifta sig med grannens vindögda dotter, en ungdom på trettiosex år.

Och nog fick den hårde fadern sin vilja fram. Men, o, hvad »de unga tu» se'n gingo och sågo onda ut mot hvar andra! De liknade två dragare, som ej kunde trifvas att gå som par. De sletos och stretade åt hvar sitt håll, och oket tryckte förfärligt. Ej minst kändes det tungt för den stackars hustrun, ty inom allmogeklassen svarfvar man inte till fraserna så noga. Nej, der får man höra den osminkade sanningen. Och här lydde den: »Ja, si hade jag anat, att gården varit intecknad, så hade minsann inte far lurat mig till att ta' dej, Lena.» De der orden brände sig in med eldskrift i makans själ, och der alstrade de bitterhet och hat. Men, besynnerligt nog, i bredd med att denna malört grodde i hjertat, ökades familjen år efter år. Och detta var i sanning beklagligt. Ty hemmets jordmån var ej danad att fostra några evighetsblomster. Sådana behöfva mycken sol, mycken värme och kärlig vård. Men intet af detta funno de i hemmet. Nej, fadern var kall och hård och modern slö och likgiltig. Följderna uteblefvo ej heller, i det att alla beklagade sig öfver »di illake ungera».

(Slut i nästa n:r.)

En hvardagshistoria.

Af **Laura Fitinghoff.**

»Dottern» Louise Andersson, som hon benämdes i betyget, hade nyss kommit upp till Stockholm. Från ett fattigt hem hade hon kommit, och några egentliga »goddagar» hade hon aldrig haft. Redan som helt ung fick hon taga tjenst som ladugårdspiga hos en bonde. Sedan tjenade hon hos en torpare, för hvilken hon »gick i herrgården» på arbete, och derifrån blef hon antagen som köksa hos arrendatorn af prestgården.

Af sin mor hade hon i arf fått ett tungt och bittert lynne, och detta ledsamma arf var henne jemt i vägen och hindrade henne att bibehålla de platser, hon en gång erhållit.

Hon var rask, duglig och ordentlig, men tålde ej en tillrättavisning eller påminnelse, utan att dervid genast råka i vredesmod eller att med skarpa, hårda ord sätta sig till motvärn.

Hon ansåg sig lida af en faslig otur hvad tjensten angick, ty alltjemt råkade hon ut för elaka, orättvisa, oräsonliga matmödrar; det berättade hon för alla, som ville höra henne. Slutligen beslöt hon, i samråd med sina förtrogna, att hon skulle ge sig i väg till Stockholm. Hon visste, att jungfrurna der kallades fröknar, hade egna rum, fingo dricka kaffe med »dopp» om morgnarne och te om qvällarne, alldeles som herrskap på kalas.

Så kom hon upp till Stockholm, satt på kommissionskontor, morsk och kavat de första dagarna — så hade hon hört, att man skulle visa sig, om man skulle komma sig fram der uppe i den stora staden. Hon hade beslutit se sig noga för och att framför allt »ta» en matmor, som såg riktigt hygglig och beskedlig ut. Hittills hade hon ej sett någon sådan, ty alla fruar, som varit inne på kontoret, hade sett »nosiga» och förnäma ut. Men när hon suttit på kontoret i tre dagar, var hon trött och modlös och färdig att antaga hvad tjenst som än erbjöde sig. I sjelfva verket hade ej många fruar vändt sig till henne, då hennes annars rätt vackra, friska och unga ansigte verkade frånstötande med sin bittra min och hon dessutom måste tillstå, att hon hvarken var kunnig i finstrykning eller hade lärt sig laga mat.

Till sist kom en fru infarande, tjock, fet och högröstad. Hon hade nykterhetsvärdshus och ville ha en rask, ordentlig flicka, som hon af betygen såg, att Lovisa var. Lönen knusslade hon inte på, utan erbjöd sådan, nära nog dubbel, emot hvad Lovisa varit van vid på landet. Således tillträdde Lovisa platsen. Men efter ett par månader satt hon åter på »kontoret». Det hade varit henne omöjligt att uthärda. Uppe både bittida och sent, och ett riktigt slafgöra med skurning, slask och diskning från morgon till qväll. Nog fick hon dopp till kaffet om morgnarna, men när hon blef van vid detta, så smakade det alls inte bättre än den salta sillen och nykokta potatisen, som hon brukade få till frukost på landet. Och det der lilla svarta kontoret, som skulle föreställa hennes eget rum, föreföll henne bra mycket sämre till sofplats, än hvad det stora, rymliga köket på landet varit. Dessutom var det en massa andra olägenheter, som hon ej kunnat fördraga, och som voro anledning till, att hon nu åter satt på »kontoret».

Men nu kom der ändtligen in en liten fru, fin och späd nästan som ett barn. Hon såg så godt och trohjertadt ut på Lovisa, att denna kände det ända in i själen. Hon sade sig endast bruka ha' en tjenare, och den hon haft, hade rest till sitt hem att vårda sina små syskon, som nyss blifvit moderlösa. Nu behöfde frun en annan flicka i stället, en som var snäll och anspråkslös, duglig och ordentlig, och efter ett litet samtal med Lovisa antog den lilla frun henne till tjenare. Denna kände sig vid tanken att få en sådan liten barnslig matmor helt lätt om hjertat, fast än den lön, som nu bjöds henne, var betydligt mindre, än den hon nyligen haft på »nykterheten».

Det gick så bra de första veckorna. Den lilla frun hade ett så mildt, men bestämdt sätt att säga till, huru hon ville hafva, att Lovisa, som dock alltsom oftast visade sin trumpna min, ej kom sig för med några skarpa svar. Men det enda var, tyckte hon, att det var ett fasligt snålande på veden. Lovisa afskydde att göra upp eld i spisen, hon fann det vida beqvämare att der, emellan målen, underhålla en jemn eld. Att låta det slockna efter frukosten och så åter tända till frukostlofvet på förmiddagen, när barnen kommo från skolan och skulle ha varm mjölk, det ansåg hon inom sig såsom något i hög grad dumt, snålt och obefogadt.

Hon hade länge gått och ondgjorts öfver detta och beslutit att en gång för alla säga sin mening derom till frun; det kunde just vara på tiden, att hon fick veta, att en stackars tjenare också kunde ha sin tanke om saker och ting.

Så en kall, ruskig morgon, när frun varit nere i vedkällaren och med både häpnad och förskräckelse iakttagit, huru hårdt det tagit på det dyrbara vedförrådet, hejdade hon, just som hon gick genom köket, Lovisa från att nu, strax efter frukosten, sticka in ett stort vedträd i spiseln. Lovisa öppnade mun för att komma fram med hvad hon tänkte om frun, men kom att möta dennas ögon. De sågo sorgsna och trötta ut. Lovisa begrep inte, huru det var fatt med henne sjelf, men hon fick inte ett ord ur sig, förr än frun redan gått in, och då var hon rent af ond, för att hon ingenting sagt.

Frun hade annars sett så ond och sur ut ända från morgonen, då hon fått ett bref. Lovisa tänkte på, att *hon* inte på flere veckor fått något bref från sin gosse, som var ute till sjös, och så kände hon, att det började »dra» och värka i tänderna, och huru hon riktigt ilsknade till invärtes. Svart var det i spisen. Hon visste mycket väl, att barnen om en timme skulle komma från skolan, utfrusna och hungriga, men, bevars väl, ville frun rycka vedträden ur händerna på henne, så inte bekom det henne något!

När barnen kommo hem och frun efter en stund kom ut för att som vanligt hemta in den varma mjölken, stod mjölkpannan kall på spisen, och när nu frun med mycket missnöjd och förvånad stämma frågade, hvad det skulle betyda, fick ändtligen Lovisa fram, hvad som jäst inom henne hela morgonen. Hon vände sig höfligt emot frun och skrek:

»Ovett får jag, om jag eldar, och ovett får jag, om jag låter bli. Jag är så rasande på allt knussel och ynkedom här i huset, att jag ger alltihop på båten.»

Så började hon regera med spisringar och vedträn, så att frun inte hörde något mera.

Denna gick tyst in till sig, sorgsen, förvånad och förödmjukad.

»Ovett», hade *hon* varit »ovettig»! Det föreföll henne så underligt alltsamman. Hon affärdade barnen till skolan, och se'n satte hon sig ned vid sitt

arbete, men måste lägga bort det för tårar och tankar, som kommo öfver henne.

Hade hon varit ovettig, och hvad menades dermed! Hon kom ihåg, att hon på morgonen med en viss häftighet hade tagit vedträdet ur handen på Lovisa, och att hon säkert både sett ond ut och äfven talat så, när hon var ute och frågade efter mjölken. Men också, huru kunde Lovisa vara så stygg, hård, näsvis och olydig — att så glömma, att hon blott var en tjenare!

Men hvem är ej en tjenare, tänkte frun vidare. Vi tjena ju alla hvar andra i denna verlden. Funnes ej husbonden och matmodern, så funnes ingen att tjena, och tjenaren skulle i så fall sakna den föda, det husrum och den lön, af hvilken han lefver. Funnes ej åter tjenaren, så skulle arbetsgifvaren i alla möjliga hänseenden lida deraf. Således är försynens mening med oss menniskor, att vi alla skola tjena hvar andra. Hon gör ej afseende på, hvem som der vid lag eger största värdet i verldens ögon, utan blott på, huru hvar och en sköter sin tjenst.

Frun fortsatte sin tankegång. Huru skall nu jag ärligast sköta min tjenst som matmoder åt Lovisa? Är hon verkligen i själ och hjerta en elak flicka, eller har äfven hon, liksom jag, sina sorger och bekymmer, som göra henne retlig? »O, inte kan hon ha så tunga som jag», snyftade hon och gömde ansigtet i näsduken, »ensam med barnen och omsorgen om allt.»

Är detta sant, och är det en ursäkt, hviskade en annan röst inom henne. Är jag ensam, när jag tydligt känt, att försynen hvarje dag af mitt lif hjelpt mig och lättat mina bördor? Har jag inte helsa, vänner och förmåga att tänka och draga försorg om de mina?

Men ändå, inte kunna Lovisas sorger jemföras med mina; och hvad skulle det dessutom bli med ordning och disciplin inom hus, om jag nu utan vidare fördrager både olydnad och uppstudsighet af min tjenare? »Ack, Herre Gud, hvarför skulle nu också detta komma till», jemrade sig den lilla frun, hvilken i likhet med Lovisa tyckte, att allt möjligt ledsamt hopade sig denna dagen.

Hon försökte stålsätta sig och öfvertyga sig sjelf om, att hon inte brydde sig om Lovisas dåliga lynne, och att det inte var *det*, som nedstämde henne. »Det är ju bara en piga,» sade hon tyst, och upprepade det högt för att öfvertyga sig om, huru liten betydelse Lovisas vrede och simpla ord hade för henne.

Men så kom åter och åter för henne: En »piga» visserligen, men en qvinna, som är mitt dagliga umgänge, utaf hvilken jag beror, och som beror af mig. Jag kan inte lefva på fiendtlig fot med en medmenniska och dertill en, som står mig så nära. Ack, huru skall jag göra!

Lovisa stod uti köket och torkade diskarne och kände lifvet tyngre och odrägligare än någonsin. Hon hade varit så ond på frun hela tiden, medan hon väsnades med spiselringar och porslin. Nu tänkte hon sig, hur vredgad frun skulle vara der inne.

Men när hon gick genom tamburen med det nytvättade silfret, kastade hon en blick genom dörrspringan och såg, huru frun satt med hufvudet nedböjdt i näsduken och händerna sammanknäpta deröfver.

Hon hade tänkt slänga ned silfret i lådan, men kom nu att lägga ned det helt varsamt, sked vid sked, och så nästan smög hon sig ut i köket igen. Det blef i en hast så tyst der ute. Hon tänkte och tänkte, Lovisa. Det började röra sig så underligt inom henne.

Att frun kunde vara så ledsen — hon tänkte inte »arg» längre — öfver de der fattiga orden! Ja, så fick hon väl det, det brydde Lovisa sig icke om. Hon hade sagt tusen gånger värre saker till de matmödrar, hon förut tjenat hos. Man var väl icke skyldig att bara tiga och tåla, för att man var en stackars tjenare. »Ovettig» — det var just ett ord, som Lovisa tyckte om, och som hon brukade använda som en sorts stridssignal, när harm och förtret under någon tid hade samlat sig inom henne och hon ville ha utbrott för dessa sina känslor.

Det var dock något underligt och beklämmande uti detta, att frun gick in, alldeles tyst, att hon satt der inne med hopknäpta händer och grät. Det vore nog inte för Lovisas skull; hon grät väl efter sin man, som hon för icke så länge sedan förlorat, och så hade det säkert stått något ledsamt i brefvet, hon fått på morgonen. Hon var nog kanske ängslig, att Elsa, som hade litet ondt i halsen, skulle få skarlakansfeber också — så Lovisa tänkte på allt möjligt annat, som kunde ha gjort frun ledsen. Men det upphörde dock ej att svida inom henne.

»Herre Gud, att allting skall vara så upp- och nedvändt och tungt i denna verlden,» suckade Lovisa, knöt en halsduk om sina värkande tänder och gjorde upp eld i spiseln; det var torsdag, och hon måste sätta på ärterna i tid.

Aldrig hade hon förr grufvat sig för att tala med folk, som hon grälat med, men nu gjorde hon det så, att hon tog i låset ett par gånger, innan hon kunde förmå sig att gå in till frun och begära penningar till plättarna.

Frun lade just undan bibeln, som Lovisa sett, att hon dagligen brukade läsa uti. Hennes ansigte såg mycket allvarsamt, men ej strängt ut, när hon tyst lemnade Lovisa penningarna, och denna tyckte, att det var, som om frun i detta ögonblick varit så stor, och hon kände sig sjelf så liten. Dålig började hon tycka sig vara också.

Förr hade hon tyckt, att alla hennes matmödrar varit elaka, oräsonliga och orättvisa, men nu kom det på en gång för henne, att hon sjelf var orättvis, hon som sagt, att frun var ovettig, bara för att hon ville, att inte veden skulle brinna onödigtvis, och för att hon ville ha mjölken varm åt barnen i kylan. Tänk, om frun skulle »säga opp» henne och hon åter skulle ut och söka plats och kanske få en verkligt ovettig fru! Och denna matmor, som varit så vänlig och god mot Lovisa, och ändå hade hon icke kunnat tiga, utan svarat henne, som hon gjort.

»Jag tror, att det bor en ond ande inom mig, jag rår inte på honom och inte på mig sjelf, jag fattiga stackare,» suckade Lovisa, i det hon böjde hufvudet ned mot diskbänken och vaggade det fram och till baka under ett sakta stönande.

Fruns hand lade sig lätt på hennes hufvud.

»Hur är det, värker det i dina tänder igen?»

Lovisa böjde hufvudet djupare ned.

»Stackars barn, inte visste jag, att du hade tandvärk; är det mycket svårt?»

»Ja, frun, nog värka tänderna, men inte är det det, jag är så ledsen för. Det är för allt det der tokiga, jag sade till frun i förmiddag, jag är ledsen!»

»*Är* du det, Lovisa!» Fruns ögon fyldes af tårar. Hon räckte Lovisa handen, som denna hårdt och hjertligt tryckte.

Och så talade hon om för henne, hvad hon tänkt i ensamheten der inne, huru hon tänkt, att hela verlden är full af tjenande, och att en dag den, som varit trogen i det minsta — och *det* förefaller minst, men är dock störst, detta *att öfvervinna sig sjelf* — han är ock trogen i det mera är och skall en dag blifva satt öfver mycket.

Idun gratis erhåller en hvar, som anskaffar 5 abonnenter, af dessa upptager afgiften (à 1 kr. för hvarje qvartal) och insänder den samma till Red. af Idun, Stockholm.

Vaggvisa.

Hedersamt omnämd vid Iduns sjette pristäfling.

Tu nicka alla små blommor
god natt åt qvällens vind,
nu luta de till hvila
sin daggbestänkta kind.
Sof, sof, liten Annie min,
slut dina ögon fromma,
sött i min famn må du slumra in!
Sof, du min fagra blomma!

Nu somna alla små foglar
uti sitt lugna bo,
med näbben under vingen
de slumra sött i ro.
Sof, sof, liten Annie, sof,
ingen skall göra dig illa,
här är så tryggt som i kungens hof.
Sof, du min fogel lilla.

Nu flyga Guds små englar
fram under himmelens tält,
och alla små klara stjernor
de tända der så snällt.
Sof, sof, lilla hjertegryn,
somna i vackra drömmar:
dröm, att du kör der uppe i skyn
englar med gyllene tömmar!

E. W.

Unga flickors lektyr.

En erfaren och förståndig man har påstått, att samma slags lektyr icke är passande för både gossar och flickor. Detta kan visserligen vara sant, ty säkerligen skulle det ej intressera 13 eller 14 års gossar att läsa Louise Alcotts färglösa romaner och berättelser, deremot är det temligen säkert att Marryats och Coopers skildringar lika väl som Marlitts och Alcotts skulle förmå spänna unga flickors intresse.

Men är det nu verkligen endast fråga om att »spänna»? Jag för min del anser nämda lektyr i många hänseenden skadlig såväl för unga flickor som för unga personer i allmänhet, men, som jag nu särskildt ämnar tala om läsning för unga flickor, vill jag hålla mig till detta ämne.

En ansedd läkare yttrade en gång bland annat, att han trodde sig kunna påpeka orsaken till vissa nutidssjukdomar, och att bleksot, nervositet och dylikt till stor del förorsakas, af hvad de unga flickorna läsa i barndomen och uppväxtåldern. Detta är en åsigt, som jag tror, att de flesta personer dela.

Jag har ofta förvånat mig öfver den likgiltighet, hvarmed man lemnar all möjlig lektyr i händerna på unga flickor, och det är i synnerhet obegripligt, att erfarna mödrar tanklöst låta sina döttrar läsa, hvad de finna för godt.

Månne det icke är lika vigtigt att kontrollera, hvad den unga flickan läser, som med hvilka menniskor hon umgås? På det hvita papperet med de oskyldiga svarta typerna kan den unga flickan hitta mången tanke, som kan blifva henne till en stödjepunkt i lifvet, men hon kan äfven på detsamma finna grundsatser, som kunna rubba hennes moral och grumla hennes samvete.

Men hvad skola vi då gifva våra unga flickor att läsa, hör jag mödrarna fråga.

Det finnes i litteraturen två rigtningar, den nya och den gamla, eller, som man äfven kallar dem, den realistiska och den idealistiska*. Hvilken af dessa två rigtningar är det bäst att låta unga flickor läsa?

Ja, detta är svårt att afgöra, ty bägge rigtningarna hafva som allt annat här i verlden sina fel och sina förtjenster.

Den realistiska rigtningen visar oss lifvet, sådant det är, den framställer för oss utan skonsamhet och i de minsta detaljer, hurudana de menniskor äro, bland hvilka vi lefva. Vi ställas ansigte mot ansigte med den nakna verkligheten och med oss sjelfva. Om det är en god författare vi läsa, tvingas vi i hvarje ögonblick att utropa: ja, det är sant, sådana äro vi ju sjelfva! Det är tyvärr icke alltid i en fördelaktig dager, vi få skåda vårt eget konterfej.

De bästa af våra realistiska författare skildra lifvet genom dess psykologiska egenheter och kunna då forma sin framställning till en förträffligt utförd bild af en menniskosjäl.

Mindre begåfvade författare deremot, som sakna förmåga att psykologiskt skildra menniskor, göra det på ett annat sätt. De framdraga all den smuts och det elände, som finnas i lifvet, skildra dåliga och förderfvade individer och tro sig derigenom komma verkligheten närmast. Realistiskt måste det ju nödvändigt vara, och, då de icke på annat sätt förmå framkalla realism, fördjupa de sig i skildringen af det uslaste och lägsta, som finnes hos menskligheten. Som deras böcker möjligen kunna uppvisa några djerfva egendomligheter, finna de förläggare och sändas ut i verlden för

* Med författarinnans här nedan framstälda åsigter angående de skilda literaturrigtningarna vill Redaktionen ej göras solidarisk, ehuru den ansett sig ej böra utesluta hennes artikel, då den ju onekligen berör en tänkvärd sak.

att, kanske mot författarens afsigt, skapa ännu flere dåliga menniskor, ännu mera styggelse och råhet.

Sådana böcker bör man akta sig för, de äro att likna vid dåliga grenar på ett godt träd.

Den idealistiska rigtningen deremot är raka motsatsen till den nyssnämda. Denna rigtnings författare se allt liksom genom ett förskönande glas. Det är likasom något förklaradt i det sätt, hvarpå de framställa sina figurer, och hur skönt detta än är, dröjer det likväl icke länge, förrän man märker, att det, så att säga, är liflösa personer, som skildras, personer utan kött och blod, som man endast med största viljeansträngning kan tänka sig existera. Grunden härtill ligger utan tvifvel deri, att den idealistiske författaren icke förmår tränga så djupt in i själen som den realistiske, men säkerligen finner man deremot vanligen mera poesi hos de äldre författarne än hos nutidens.

Under läsningen af de äldre författarnes verk kommer man derför ofta till den slutsatsen, att lifvet är idel solsken, ty i deras böcker finnes nästan intet af lifvets skuggsidor, utan endast skildringar om goda och ädla menniskor; och om en enda dålig menniska framställes bland de många goda, slutar det vanligen med hennes lyckliga omvändelse till det goda. Detta är nu godt och väl, men hvad man har att anmärka mot dessa böcker är, att man genom dem icke kan lära sig känna det verkliga lifvet.

Detta kan visserligen af många anses såsom mindre nödvändigt, och många läsa ju endast för sitt nöjes skull, men de flesta instämma säkerligen med mig derutinnan, att man ej uteslutande bör läsa för att roa sig, utan äfven för att inhemta nyttiga lärdomar och utvidga sitt åskådningssätt.

Emellertid finnes det många verkligt stora författare bland de idealistiska, hvilkas arbeten jag sätter högre än de flesta, som frambringas i våra dagar; i de flesta af realisternas böcker tröttas man genom de problem, som ständigt framläggas till lösning. Då blir det en njutning och hvila att stundom läsa äldre författares arbeten och i synnerhet de gamla skaldernas verk. Man befinner sig under läsningen af ett sådant skaldestycke liksom i en annan verld.

Men vi veta ju alla, att det vigtigaste för oss är att känna verlden och menniskorna, med hvilka vi lefva och umgås. Och att känna dem och oss sjelfva såväl i det stora som i det lilla, till det yttre och till det inre, det lära vi af de bästa författarne på det realistiska området.

Ty hvartill tjenar det väl, att man läser alster af en författare, som lefvat många år till baka i tiden, ja, till och med för så länge sedan, att en ny generation hunnit uppväxa sedan dess, då hvarje generation har *sina* tankar och *sitt* åskådningssätt och hvarje enskild bär mer eller mindre prägeln af den tid, i hvilken han lefver?

Nu bör man emellertid ej tro, att det är min afsigt att råda unga flickor att läsa Zola, Strindberg och dylika författare. Nej, långt derifrån! Men jag anser heller ej, att unga flickor böra vara alldeles obekanta med dessa författare. De böra veta, hvad som talas och skrifves om i deras tid; de böra icke lära det direkt, men indirekt. Modern kan genom samtal förklara för dem, hvad som skrifves om, och förbereda dem på, hvad de komma att möta i lifvet. Skulle de sedan en gång träffa på en sådan bok, kunna de förstå att skilja på godt och ondt och finna det goda i bägge rigtningarna.

Ty hvad kan eljes hända? Jo, de stå kanske en dag utan ringaste kännedom om lifvet, som de endast lärt uppfatta genom svaga teorier, och komma så ut i verlden, hvarest de lära känna den, sådan den verkligen är. Denna hastiga öfvergång är farlig och bör derför så mycket som möjligt förmildras, om den ej helt och hållet kan undvikas, och den får ej ske på en gång, utan så småningom. Till konfirmationsåldern bör man derför vara ytterst försigtig, med hvad man låter unga flickor läsa, ty det är då den reaktion börjar, som ofta verkar afgörande på hela lifvet. Då just behöfva de börja lära känna lifvet för att sedermera ej komma att stå som ömtåliga drifhusplantor, hvilka ej tåla verldens köld. De komma då så småningom att förstå verlden och betrakta den med andra blickar, och då de slutligen mognat till qvinnor, kunna de tåla att läsa hvad som helst utan undantag, ty de komma då icke plötsligt in i en sfer, som är dem alldeles främmande och till följd deraf kunde verka öfverväldigande.

Man kan ju genom läsning lära så ofantligt mycket, som man kanske aldrig annars skulle komma till insigt om i lifvet. Att känna sig sjelf, lifvet och de menniskor, med hvilka vi lefva, är en hufvudsak för hvarje tänkande menniska, och jag har derför sökt besvara denna så vigtiga fråga. Om det än kanske endast delvis lyckats, är likväl ingen mera tillfreds deröfver än författarinnan.

Maud.

Jag eller du?

Berättelse af Marie von Olfers.

O, du mitt gamla hem,
hvar finner jag dig åter!

I en stor handelsstad bodde en rik köpman; många fartyg sände han öfver hafvet, och hans förrådshus fylde en hel gata. Genom giftermål fördubblade han sin förmögenhet, och då hans hustru födde honom en son, syntes honom affären vara fullständigt lyckad. Att modern måste gifva sitt lif för barnet var visserligen mindre angenämt, men han hade ingen tid att sörja henne, och då det gafs tillräckligt med folk, som för penningar kunde uppfostra hans son, så tröstade han sig.

Sigfrid var nu en femårig liten pys, späd och finhylt som en flicka. Läraren, som fått vård om honom, önskade en kamrat åt honom, en hurtig pojke, af hvilken han kunde lära att slåss och andra slika nyttiga ting. Fadern fann förslaget synnerligen förnuftigt och föranstaltade genast en efterforskning i alla barnhus.

Ett öfvergifvet barn är snart funnet. Veckan derpå uppträdde en jemnårig gosse, liten, blek, med borstigt hår och trotsiga ögon. Han såg sig dristigt och missnöjdt omkring. Misstänksamt hvilade hans blickar på Sigfrid i sammetsblus och spetskrage, hvilken å sin sida i skygg fruktan tittade fram bakom lärarens rygg.

»Du skall få stanna hos oss, om du är snäll,» sade köpmannen.

»Jag vill inte stanna, jag vill inte vara snäll,» svarade barnet och betraktade honom förtörnadt med onda ögon. »Jag vill hem.»

»Han har intet hem,» upplyste läraren; »man fann honom på kyrkogården vid moderns graf; han tror, att hon skall komma igen.»

»Nej,» skrek barnet, »det tror jag inte. Pappa kommer inte heller åter, men jag vill till dem, jag vill inte stanna här, jag vill bort!»

»Sigfrid,» sade köpmannen, »gå och gör dig vän med honom, det lilla brushufvudet behagar mig. Jag önskade, du hade något af hans styfva sinne.»

Men då den lille gossen närmade sig främlingen och räckte honom sin mjuka, rosenröda hand, knöt denne näfven och stötte honom till baka, så att han tumlade.

»En elak best,» sade läraren. »Packet är alldeles som de vilda djuren, de bita den hand, som räcker dem födan.»

»Ni skall nog snart tämja honom,» svarade köpmannen; »mig synes han vara just den rätte för min klemige gosse.»

Sigfrid såg med förskräckelse, huru de med slag påtvungo den trotsige pojken välgerningar, dem han sjelf fann så lätt att mottaga, men från första ögonblicket intresserade honom denna gåta, denna för honom fullständigt obegripliga förtviflan, då han hvarje qväll hörde den andre snyfta i den mjuka bädden.

Det var ett bråkigt lif: den stillsamme, lille Sigfrid hade man knapt hört af, han afgudades i hela huset, under det Klas var hatad. Motvilligt lemnade tjenstfolket honom sin hjelp, trotsigt och stolt tog han emot den. Ondsint som en fångad katt slog han omkring sig. Mången blånad hade lekkamraten att uppvisa, mycken spotskhet att fördraga. Det föreföll, som om detta förakt, som var honom alldeles nytt, allt mer drog barnet till sig: han fattade en svärmisk tillgifvenhet för sin plågoande; ej från något håll smakade honom det sällsynta berömmet så väl. Tör hända var det ock en ädel själs medlidande, som vet sig sjelf vara lycklig, den andre olycklig. I allt stod han före, endast icke i att arbeta, lära sig. Medan ännu Sigfrid satt rådlös framför de dunkla hieroglyferna, hade Klas redan sedan länge löst dem och triumferande förkunnat det för läraren, som med oblida ögon såg hans seger öfver gunstlingen.

Klas var son till en genom eget förvållande förolyckad banvakt. Han hade erfarit lyckan af ett hem. Beständigt stod för hans ögon det hemtrefliga lilla huset vid skogsbrynet, omgifvet af röda tulpaner och hvita prestkragar. Hönsgården full af fjäderfä, hvars ägg han samlade, hundvalpen, hvilkens herre han var. Hvilken rikedom! Hade någon då sagt honom, att de voro fattiga — han hade icke förstått det. Med hvilken stolthet såg han ej det gnistrande tåget brusa förbi, hans tåg! Då de lemnade detta paradis, var det visserligen hårdt, men han hade dock ännu qvar sin moder, inbegreppet af all sällhet. I allt deras armod hade hon dock glädje för honom. Nu dog äfven hon, och allt var dock ej förbi? Lefva skulle han, lefva alltjemt — men huru? På barnhuset fick han en aning derom. Om man endast låtit honom stanna der, bland hans gelikar, men här, framdragen i ljuset, detta rikedomens bjerta ljus, i hvilket han sjelf måste se, att han var i lumpor! Hvad angick denna flacka lycka honom, den sorgerfarne? Lycka? Detta var ingen lycka. Med öfverlägsenhet såg han ned på denne rike kamrat, som var fattig på allt, som han sjelf skattade.

Han hatade detta lif, fullt af veklighet. Allt, hvad han gerna skulle ha gjort, vågade han ej, icke äta, icke sofva, icke leka, så som han älskade det och var van. Hans frihet var förlorad, en tvångströja för alltid honom pådragen. Om de endast ville jaga honom bort! Men han skulle bli dem nyttig, lära denne flickaktige pjunker kraft. Liksom om det kunde läras i detta hus! Han sökte på alla vis göra sig omöjlig. En dag, han hade nu varit der i fem år, hade han med en pil sårat Sigfrid strax ofvan ögat.

Allt var i uppror. »Han är allt för vanartig», klagade läraren. »Han måste bort!» Sigfrid bad för honom.

»Hvarför gjorde du det?» frågade köpmannen vredgadt.

»Den dumma ungen sade ju, att det inte skulle göra ondt; han vet inte, hvad smärta vill säga, derför måste jag visa honom det.»

Köpmannen måste le. »Den slyngeln har rätt, men i den vägen undanber jag mig för framtiden dina lektioner. Gif honom ett duktigt kok stryk och stäng in honom.»

Man stängde in honom i lusthuset; han hade ej ändrat en min under slagen, endast Sigfrid hade jämmerligen gråtit och var otröstlig. Han öfvertalade tjenstfolket, som intet kunde neka honom, att på tredje dagen i hemlighet släppa honom dit in. »Men gör det kort,» sade den gamle trädgårdsmästaren, »jag skall under tiden stå på vakt, att inte den slyngeln gör er något ondt, herr Sigfrid;

han ger ingen menniska svar, och den goda maten har han i trots inte rört vid.»

I skymningen släpptes Sigfrid in. Endast så småningom kunde han upptäcka kamraten, som satt hopkrupen i ett hörn. Han svarade intet, när Sigfrid ropade på honom.

Då han kom närmare, lyfte Klas på hufvudet; han såg så förändrad och eländig ut, att hans vän började snyfta.

»Hvad lipar du för? Hvad vill du här?» for nu den andre ut. »Kan ni inte lemna mig i fred?»

»Nej,» snyftade Sigfrid, »jag kan inte, för jag håller af dig.»

»Du! Du vet inte en gång, hvad det vill säga. Mor, mor, jag vill till dig, hemta mig! Dig hör jag till.»

Då slog Sigfrid armarne om hans hals och hviskade: »Klas, höra då inte vi till samman? Min mor är död liksom din; jag vet inte ens något om henne, jag är mycket mera öfvergifven än du. Om de nu se oss till samman, skola de inte glädja sig deröfver i himmelen?»

Klas reste sig upp och såg på honom. »Stackars liten,» sade han, »jag skall säga dig, hur det är, när man har en mor.» Och nu började han, halft i feber, tala om den härliga bardomstiden.

Den gamle trädgårdsmästaren, för hvilken detta blef för långt, öppnade dörren och fann dem arm i arm.

»Tyst,» hviskade Sigfrid, »han sofver. Vi skola lägga honom i hans goda bädd.»

Men mannen såg, att gossen var vanmägtig. Han kallade på folk, de förde honom in i huset, och han låg sanslös i många veckor. Vid hans bädd satt den lille vännen, som ej längre ville höra talas om någon förströelse. »Låt oss vara,» sade han, »vi höra till samman, vi måste hålla mycket af hvar andra, ty vi ha båda ingen mor.»

Räck trofast mig din hand,
min broder blif och vänd
ej bort från mig ditt öga,
förr'n döden blir dig sänd.

Tjenstfolket hade redan gladt sig åt att bli qvitt den elake pojken, som alla kallade honom. Men Klas tillfrisknade. Då han för första gången återkom till sans och slog upp ögonen, suckade han: »Jag önskade, jag vore död! Hvad skall jag göra här?»

»Vara hos mig,» hviskade Sigfrid, »jag kan inte lefva utan dig.»

»Så säger man bara.»

»Nej,» bedyrade gossen, »jag menar det, jag har dig kärare än något annat!»

Klas steg upp från sjukbädden som en annan menniska, foglig, förnuftig, väl vetande, att han blott af nåd blef fördragen. Och så svår han än fann denna ställning, icke en klagan kom öfver hans läppar. Han hade fattat ett beslut, han ville arbeta, arbeta sig fri.

Så blek och eländig som den andre var, så kraftigt utvecklade sig Sigfrid, förgäfves bemödande sig att draga den dystre vännen med sig in i sina öfverdådiga pojkupptåg.

Det lyckades honom ej. Men ett lyckades honom: att eröfra detta motsträfviga hjerta; för honom öppnade det sig, han lefde helt allena der inne, på ett sorts altar, som den ende vännen, den enda lyckan på jorden.

Köpmannen, som nu var stolt öfver sin vackre son, såg ogerna denna dystra skugga bredvid honom; han hoppades, att studentåren, som nu begynte, skulle skilja dem åt, ty deras vägar kunde ju ej bli de samma.

Klas förekom hans önskningar. Han steg en dag in till köpmannen, tackade honom för alla välgerningar och bad, att han skulle gifva honom fri. Han ville bli sjelfständig, kunde gifva lektioner, hade ock genom detta hus' frikostighet sparat tillräckligt att hyra sig ett rum. Då Sigfrid fick vetskap om detta — köpmannen var full af loford öfver Klas' beslut — råkade han alldeles utom sig. Han besvor vännen i godo, i vrede, att ej öfvergifva honom. Klas var orubblig. »Det måste ske,» sade han, »tro mig. Denna yppighet, som ej anstår mig, är gift för min själ; jag är för stolt att lefva af barmhertighet, då det står att ändra. Du skulle ej hålla mig kär, om det vore så, och jag vill inte endast ha din kärlek, utan äfven din aktning.»

»Är du inte aktad, ärad? Huru fattiga äro ej ändå vi rika! Ej ens våra vänner kunna vi behålla!»

»Vår vänskap, Sigfrid, står högt öfver allt annat. Intet kan rubba den.»

»Intet, intet i lif eller död,» ropade Sigfrid. »Hvad skulle i sjelfva verket kunna skilja oss? Skulle jag en gång behöfva dig, ej kunna reda mig dig förutan, då kommer du ju dock åter?»

(Forts.)

Hvad är »lutsten»?

Tvål- och såpkokning.

För någon tid till baka meddelade en insändarinna, »Rakel», i Idun en beskrifning å billig och praktisk tvål- och såpkokning, hvilken tyckes ha väckt mycket intresse. Men ty värr var ordet »lutsten», som i beskrifningen begagnades, för svenska öron (vår meddelarinna var finska) något nytt och obekant, och massor af förfrågningar ingingo till Redaktionen: »hvad är lutsten?» — »hvar finnes den att köpa?» — »öfverallt ha vi frågat efter den, men ingen känner till den» — o. s. v. o. s. v.

Vi kunde dess värre sjelfva icke genast gifva någon förklaring, utan måste först interpellera vår okända meddelarinna i frågan. »Rakel» har nu kommit med en ny insändare, hvilken här följer, och i hvilken alla, som förr stått spörjande, finna svar.

Tvålkokning. För att ytterligare — och mera tydligt — för Iduns läsarinnor förklara tvålkokningen med lutsten (äfven kallad *kaustik soda*) vill jag här nedan beskrifva min sista kokning, hvilken lyckades utmärkt och i många detaljer afviker från min förra beskrifning.

Under vintern hade jag hopsamlat flott af alla slag, så att jag hade 16 ℔ deraf. Nu smälte jag 4 ℔ lutsten i 12 kannor vatten. Derefter tillsatte jag 16 ℔ flott. Detta fick nu koka under *ständig* omröring, i tre timmar, öfver *mycket* svag eld. Då dessa timmar voro till ända, islog jag 2 kannor kallt vatten samt fyra göpnar salt. (Saltet, på det tvålen måtte torka bättre.) Rörde så om en stund och slog upp genom durkslag uti en stor bykbunke.

Sedan tvålen (dagen derpå) alldeles afsvalnat och stelnat, skar jag den i bitar, hvilka uppradades på bräden att torka. Nu, som halftorr, uppvägde jag tvålen, och den vägde 3 £ 4 ℔. De fyra ℔ lutsten kostade 25 öre ℔, flottet och vattnet kunna vi ej räkna till något, saltet till högst 8 öre. En användbarare och billigare tvål kan man ej önska sig.

Såpkokning. 2 l℔ ben sönderhuggas, 3 ℔ lutsten smältas i 10 kannor vatten. Härtill sättas benen och fläsksvålarna att koka i två timmar. Derefter iblandas tre händer salt och 1 kanna kallt vatten. Benen borttagas, och såpan uppsilas. Jag fick af denna sats en fjärding nästan full. Satsen är således 1½ ℔ lutsten på 1 £ ben och 5 kannor vatten. Man bör ej vara rädd, ifall flottet och benen äro besatta mad mögel. Det gör intet. Tyvärr ser det ut af förfrågningarna i Idun, som lutsten ej alls funnes i handeln i Sverige. Här i Finland fins den hos de flesta handlande till 25—30 öre ℔. Intresserade borde anmoda någon handlande i Sverige att från Finland reqvirera dylik. * — Man bör ej handtera lutsten med blotta händerna, ty den är frätande.

Rakel.

---

* Sedan vår värderade meddelarinna nu upplyst, att hon med »lutsten» afser *kaustik soda*, möter ej alls någon svårighet att få den här hemma, då sådan finnes till salu i hvarje kryddkramhandel.

Anm. af Red.

För sommaren.

Ville endast vördsammast underrätta edra ärade läsarinnor om, att vanliga sallatshufvuden kunna med stor fördel användas som spenat. Tillagas alldeles på samma sätt och ha en om möjligt finare och angenämare smak än denna.

»En gourmand».

God lingonsylt. Koka torra lingon med vatten. När det är kokt, slås allt i en så eller ett träkärl; när man sedan vill begagna det, tager man 5 ℔ surt lingonmos, 2½ ℔ socker, litet kanel och ⅓ stång vanilj. Sockret kokas först med vaniljen och kanelen, och sist iläggas lingonen. Skummas väl.

Finska.

Enkelt sätt att förvara blåbär. Koka blåbär med litet vatten och socker samt en bit kanel. När allt, som finnes, är kokt, lägges det på en ankare och förvaras i källaren. Goda att använda till kräm och soppor och behöfver man sedan endast lägga litet socker eller sirap deruti.

Finska.

Honung må aldrig förvaras i ett instängdt skåp, i synnerhet ej i närheten af mjukt bröd (surlimpa); den öfvergår då genast i jäsning.

Stenia.

Hushållet.

Buljong, som redan surnat litet, kan göras smaklig igen, om man uppkokar den och tillsätter en knifsudd natron bicarbonicum. Det uppfräsande skummet måste noga skummas bort, och soppan kan serveras utan skrupler.

Stenia.

Ost förlorar, som bekant, både utseende och sin bästa arom, om den torkar; man borde alltid slå en i saltvatten lagom fuktad duk omkring en påbörjad ostbit.

Stenia.

Skinka, som skall rökas, bör, för att blifva mör, först förvällas, d. v. s. läggas i kallt vatten, hvilket får uppkoka.

Elsa.

För att få vacker färg på kräm af inlagda krusbär och rabarberstjelkar bör man tillika med sockret ilägga 1 sked sirap. Detta borttager den gråaktiga färg, som sådan kräm ejles lätt erhåller.

Elsa.

Biffar af äldre kött blifva lätt torra och sega. Detta kan afhjelpas genom att i det hackade köttet inarbeta 2 à 3 matskedar tjock, söt grädde. Derefter formas biffarne och öfverhackas samt beströs med salt och peppar och stekas häftigt i brynt smör.

Elsa.

Kryddsill. Sillen urtages och vattnas ungefär ett dygn. Sköljes väl och torkas i handduk. I en burk lägges sedan omvexlande ett hvarf sill och ett hvarf af följande kryddor: lagerbärsblad, skalad och klufven lök, hel peppar, matolja och rätt mycket socker. Tillräckligt med ättika öfverslås och lock med tyngd pålägges. Färdig om några dagar.

Elsa.

Laxinsaltning. När laxen är uppskuren och väl torkad med linneduk, ingnides salpeter på hvarje halfva. Nu lägges salt, helst lüneburgersalt, i botten af en bytta, och laxen lägges med skinnsidan nedåt, nästa bit tvärt om o. s. v. med salt emellan. Efter fyra veckor omlägges laxen och laken påslås, sedan den klarnat. Laken skummas, när så behöfves. Laxen skall vara väl packad, och locket med tyngd skall alltid ligga ofvanpå.

Elsa.

Matlagning.

Köttrullader. Färskt oxkött skäres i tunna skifvor, hvilka doppas i en blandning af salt, kryddpeppar och litet socker, hvarefter de bultas något, så att kryddorna må väl intränga i köttet. Af späckfläsk skäres någorlunda stora strimlor och kring hvarje af dessa rullas en köttskifva, hvarefter de ombindas med tråd. I stekgrytan läggas så många, som få rum på botten, och stekas bruna i smör, hvarefter påspädes med kokhett vatten, litet i sänder, och de så öfverlyckta fullsteka; upplockas med gaffel på varm karott, och trådarne borttagas. Såsen redes med mjöl, några

skedblad söt grädde, en tesked socker samt några droppar soya samt spädes med kokt vatten. *Dana.*

Körsbärssoppa om vintern. Af syltade körsbär tages en kopp eller mera, om man har råd, lägges i kokande vatten tillsammans med ett par skedblad socker, litet malen kanel och några skedblad körsbärssaft. Göres simmig med ett skedblad potatismjöl. *Dana.*

Brygd.

Kokadt sockerdricka. 20 kannor källvatten, 5 ℔ hvitt pudersocker, 35 ort humle, 12 ort krossad ingefära kokas två timmar i oförtent kopparkittel och spädes under kokningen med vatten, så det håller samma qvantitet. 6 äggvitor vispas till hårdt skum och vispas uti, när drycken är färdigkokt, hvarefter den genast uppsilas och afsvalas som vanligt svagdricka. Sedan tillsättes 1 qvarter god jäst. Af detta blifver en ankare klart sockerdricka, som bör ligga på kärlet 8 à 9 dygn. Tappas sedan på buteljer, hvilka korkas väl och hartsas. De böra ligga orörda 3 veckor. *Elsa.*

Bischoff. 2 liter varmt vatten, ½ kilogr. socker, 1 liter rödt eller franskt vin samt pomeransessens efter smak. *Elsa.*

Mjölkpunsch. Fyra ℔ socker hugges smått sönder och lägges i en bål, derpå slås knapt en kanna kokt vatten och röres väl om med en silfverslef. Då sockret är smält, slås deri den pressade och silade saften af 2 stora eller 3 mindre citroner, sedan slås deri 1 kanna fin arrak, och då allt är blandadt, slås deri ¼ kanna söt mjölk, hvarmed väl omröres. Då det synes mycket skuret, silas punschen genom hvitt läskpapper, lagdt i en glastratt eller ny blecktratt öfver en stor butelj. Det rinner mycket långsamt, så att då osten lagt sig tjockt på papperet, aflyftes tratten, och man får ömsa nya papper flere gånger. *Fanny —g.*

Husgerådet.

Att skura messing och koppar. Messingssaker kunna på följande sätt blifva mycket blanka: på fint trippelpulfver slår man antingen bomolja eller bränvin, doppar en yllelapp i degen och skurar dermed. Härefter tager man en annan ren och torr yllelapp, doppar den i torr trippel och skurar saken ånyo. Slutligen torkar man med torrt, rent linne. I stället för trippel kan man taga finsiktad aska, som blandas med rent, kallt vatten, och dermed förfara på ofvannämda sätt. Om man putsar messing endast med krita, får messingen ett annat utseende, men blandar man kritan med svafvel och gör af blandningen medels ättika en tjock deg, så erhåller messingen genom skurning härmed en vacker gul färg. *Fanny —g.*

För att borttaga fuktfläckar från messing eller koppar öfvergjuter man metallen med saltsyra, som spädes med 2 lika stora delar vatten, låter den stå 6 till 10 minuter och skurar den sedan med fin lera. *Fanny —g.*

Handarbeten.

Spjällsnöre. Af mörkrödt Hamburgergarn eller något annat slags ullgarn snos ett snöre af godtycklig tjocklek och lagom långt, att det äfven räcker till en s. k. valknut. Garnet till tofsarne utgöres af en röd schattering i fyra eller fem nyanser, och af detta göres först en mindre boll af det ljusaste garnet. Bollen göres som de numera så vanliga runda bollarne endast med den skilnad, att i stället för tråd, med hvilken man brukar sammanbinda garnändarne, tar man glödgad koppartråd och vrider åt hårdt, så att garnet ej kan skrida. Ändarne kan sammanvridas till omkring 8 tums längd. Denna stjelk omviras med mossgrönt garn, så att koppartråden döljes. På liknande sätt förfares med alla bollarne, hvarefter de viras tillsamman i form af en sockertopp. Bollarne skola från hvarje hvarf från spetsen bli allt större på samma gång de bli allt mörkare. De största böra dock ej öfverstiga en tums diameter. Der den sålunda erhållna klasen fästes vid snöret, täckes det med mossgrönt garn och tvänne passande blad, hvilka liksom omsluta drufklasen. *Selma.*

Blomster- och visitkortskorg. Af papplådor eller styf kartong klippes en stjerna i form af tävnne qvadrater, lagda öfver hvarandra så, att de bilda 8 lika stora uddar. Diagonalen i bottenstjernan bör vara 6 och i sidostjernorna 4 d.-tum. I alla hörn instickas knappnålar så, att endast hufvudena äro synliga. Med upplöst gummi påklistras i midten på hvarje stjerna en qvadrat, hälften så stor som stjernan, och af blå eller röd perkal. Sedan virar man hvar annan gång med två trådar hvit och hvar annan gång med två trådar blå, det vill säga i öfverenstämmelse med perkalen, maskintråd, hvarvid noga efterses, att trådarne ej komma att slingra sig om hvarandra. Man virar paralellt med qvadraternas 8 sidor och så tätt, att pappen döljes. I midten bildas då en åttasidig öppning med perkal till botten. Om man vill, kan man på denna botten påklistra hvarjehanda figurer. Sedan sammansys de åtta små stjernorna och med bottenstjernan i hennes åtta vinklar, så att de mot henne bilda 45 % vinkel. En båge af dylika stjernor kan äfven anbringas. Der stjernorna sammansys, fästas små rosetter af sidenband. Denna korg har fördelen af att vara både treflig och billig. *Selma.*

Efterrätter.

Kopptårta. 4 ägg, 2 koppar socker, 1 kopp smör, 1 kopp mjölk, 3 koppar mjöl samt 2 teskedar jästpulver, blandadt i mjölet. Gräddas i smord form. *Dana.*

Hjertans fröjd (en äppelkaka från 1760-talet). Ett och ett halft qvarter tärningar af goda skalade äpplen och 1 qvarter små tärningar af sötsurt limpbröd stekes i smör hvart för sig; 4 ägg vispas med 2 skedar socker, litet citronskal och kanel, ½ sked mjöl och 1 halfstop gräddblandad mjölk; de stekta tärningarna läggas deri, och efter en timma slås alltsammans i en smord och beströdd stekpanna och gräddas i ordinärt varm ugn omkring en timma; kakan stjelpes på fat, öfverströs med socker och serveras varm eller kall. *Fanny —g.*

Kokad mandelkaka. Till 1½ skålp. finsiktadt socker tagas 12 ägg, hvarifrån borttagas 6 hvitor, 5 lod sötmandel, 1 lod bittermandel, 5 lod potatismjöl, 4 lod hvetemjöl. Hvitorna vispas först till hårdt skum, då deri läggas gulorna och sockret, hvilket vispas en stund, sedan iröres mandeln och sist mjölet. Massan slås i en väl smord puddingsform och sättes i en kokande vattengryta. Kokas utan uppehåll halfannan timme. *Fanny —g.*

Sockerkaka. Till hvart ägg tages två lod socker, det vispas en half timma; sedan ilägges ett lod potatismjöl till hvart ägg. *Fanny —g.*

Bakning.

Kanelbröd. 400 gram socker, 200 gram smör, 6 ägg, 2 teskedar kanel blandas tillsamman. 3 teskedar jästpulfver blandas torrt med 1 kilo mjöl, hvilket iröres i föregående blandning. Utbakas i hvad fason man önskar. *Dana.*

Sockerkaka. 3 teskedar jästpulver blandas väl med 300 gram hvetemjöl; 4 ägg, 320 gram socker, 2 skedblad skirt smör och en kaffekopp mjölk vispas tillsamman, hvarefter mjölet tillsättes. Hälles i en med smör smord form, som insättes i god ugn. Ugnsluckan bör vara väl tillsluten under gräddningen, hvartill åtgå omkring 20 minuter. *Dana.*

Honungstebröd. 1 kopp sjelfrunnen honung, ½ tesked socker, 1 tesked kremortartarie röres till en deg och gräddas långsamt. *Dana.*

Amerikansk kakes. 400 gram urtv. smör, 400 gram brunt farinsocker, 5 hela ägg, 4 kaffekoppar hvetemjöl, 2 teskedar pulfveriserad soda, söt- och bittermandel, kanel, kardemumma, nejlikor efter smak samt 10 pomeransskal. Till sist islås en kopp söt eller sur mjölk. Gräddas två timmar i ej allt för stark ugnsvärme. *Dana.*

Citronkransar. ¼ skålp. tvättadt smör röres ½ timme, sedan iröres 3 hela ägg ½ skålp. socker, ¾ skålp. mjöl och det rifna skalet af en citron. Skjutes genom sprits, smörjes med äggula och trillas i groft socker. Behandlas kallt. Mycket goda. *Elsa.*

Kokta kringlor. 6 ägg, 6 skedar grädde, socker, kardemumma och rifvet citronskal arbetas tillsammans till en mycket hård deg; deraf göras kringlor, som läggas i en kokande vattengryta. Då de flyta upp, sättas de på plåtar och gräddas i lagom varm ugn. *Fanny —g.*

Goda kringlor. 10 äggulor och 2 hvitor vispas väl med 12 lod siktadt socker och det rifna skalet af en citron; 1½ jumfru skiradt smör röres, tills det är hvitt som snömos. Då islås äggblandningen under starkt rörande; sist iröres 1 skålp. hvetemjöl. Degen ställes i kallt rum att stelna öfver natten. Deraf bakas små kringlor, som smörjas med vispad ägghvita och doppas i groft strösocker. De ställas på smorda plåtar samt gräddas i svag ugnsvärme på dubbla plåtar. Förvaras i varmt rum. *Fanny —g.*

Tyska kringlor. 4 hårdkokta äggulor kramas genom durkslag eller med en sked och blandas väl till sammans med 30 ort socker, 4 råa äggulor, en jumfru skiradt smör och 45 ort hvetemjöl. Kringlorna trillas smala, öfverströs med socker och fint skuren mandel. *Elsa.*

Hvita pepparkakor. 80 ort socker och ½ qvarter vatten kokas till sammans och röras tills det kallnar. 2 vispade ägg, en thekopp skiradt smör, 3 ort hjorthornssalt och 2 skålp. mjöl iröras sedan. Uttagas med form och beströs med groft socker. Kunna länge förvaras. *Elsa.*

Finare hvetebröd. 2 rågade teskedar jästpulfver blandas torrt med 525 gram hvetemjöl. 2 st. ägg, 60 gram socker, 2 skedblad skirdt smör, 4 st. stötta kardemummor samt ⅓ liter mjölk sammanröres väl, hvarefter mjölet iröres. Utbakas och gräddas genast i god ugn, hvartill åtgår omkring 20 minuter. *Dana.*

Napoleonsbröd. Lika vigt socker, ägg, smältt smör och mjöl röres väl tillsammans och ilägges med knif i små, smorda och med rifvet bröd beströdda formar, ej riktigt fulla, samt öfvarströs med socker och hackad mandel. Gräddas genast i ej för varm ugn. *Dana.*

Smörkransar. 20 lod färskt smör röres, tills det blir som en välling, sedan tillägges 4 lod mandel, socker efter smak samt 1 knapt skålp. mjöl. *Fanny —g.*

Möra äggkakor till kaffe och té. I ett fat sammanröras 4 äggulor med 8 lod siktadt socker, tills detta är väl smältt. 8 lod tvättadt smör röres på en tallrik, tills det är pösigt, då det väl blandas till äggen; sedan röres deri 8 à 10 lod hvetemjöl, hvarefter degen ställes i kallt rum att stelna. En slät och väl rengjord plåt mjölas litet; degen kaflas ut på plåten eller på bordet, så att det blir en jemn kaka, helst i snibbig fyrkant och ½ tum tjock. Kakan öfversmörjes med vispade ägg och beströs med hackad mandel och groft strösocker, hvarefter den insättes i ordinär ugnsvärme. Då den är gräddad, skyndar man sig att, medan den är varm, skära den i små sneda rutor. *Fanny —g.*

Tébröd. ½ qvarter vatten slås på 1 skålp. pudersocker och kokas, tills det blir simmigt, då tillsättes ½ qvarter skiradt smör, 2 ägg, 1 lod hjorthornssalt, 2 lod bittermandel, ½ lod nejlikor, ½ skålp. potatismjöl samt så mycket hvetemjöl, att degen kan kaflas ut, ju lösare desto bättre. Uttages med mått. *Fanny —g.*

Bakelse. 16 lod socker, 16 lod urtvättadt smör, 1 lod bittermandel, ½ lod hjorthornsalt; sockret, smöret, mandeln och saltet blandas väl, och deruti röras 4 ägg, ett i sender, samt sist 1 skålp. hvetemjöl. Arbetas mycket väl, hvarefter degen ställes i kallt rum att stelna. Utkaflas sedan mycket tunnt, emedan de svälla mycket, uttagas med ett litet mått, öfversållas med socker och gräddas i mycket svag ugn. *Fanny —g.*

Hvarjehanda.

Gamla lampfötter, förnicklade tändstickssträll etc. blifva åter prydliga genom att öfverpenslas med bronsfärg, som finnes att köpa i små flaskor, eller också (hvilket kanske blir ännu billigare) öfverstrykas med kopalfernissa, och sedan den något torkat öfverströs med bronspulfver, hvilket bäst låter sig göra genom att doppa en linnelapp i bronsen och sedan varsamt öfverfara föremålet dermed. På samma sätt kan man af bleckburkar efter cacao, senap m. m. få sig vackra kryddburkar, om man sedan bronsen torkat förser dem med inskription medelst en liten pensel, doppad i svart färg. *Dana.*

Vattenkarafiner och blomglas, på hvilka vattnet småningom afsätter en matt skorpa, blifva åter rena och klara genom att sköljas med en blandning af vatten, ättika och salt. *Dana.*

Hökenbergs Soja. Namnet är uppkommet efter den på sin tid beryktade löjtnant Hökenberg, hvilken reste från stad till stad och lärde ungdomen danskonsten, och som, hvarhelst han kom, hos fruntimren var en gerna sedd gäst, då han bistod dem med råd i hvarjehanda hushållsrön. På så sätt stammar nedanstående recept från honom. Sojan är utmärkt och kan godt mäta sig med den så kallade engelska biffsåsen. Lake efter såväl kött som fläsk kokas samt skummas väl, silas i en kruka och får stå öfver natten. Andra dagen kokas 2½ liter af den silade laken med 2½ liter vatten. I en jerngryta lägger man en bit smör af en valnöts storlek, 425 gr. socker, som brynes, tills det nära nog får en svart färg, härtill sättes sedan ⅓ liter brun sirup, och allt blandas med laken till sammans med 20 gr. spansk peppar (5 pungar). Sojan får stå med pepparn till dagen derpå, då pepparn frånsilas och sojan slås på buteljer, hvilka man korkar, hartsar och förvarar i källare. *Utilis.*

Att hartsa buteljer. Man smälter ⅓ vax och ⅔ harts, ty harts enbart är för sprödt. *Utilis.*

K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin

7 Storkyrkobrinken **STOCKHOLM** *Storkyrkobrinken 7.*

Välsorteradt lager af MATTOR.

1:ma Brüssel, 68 cm. bredd, **5 kr. pr meter.**

Tapestry, 68 cm. bredd, **kr. 2,85 pr meter.**

Profver af olika mönster sändas på begäran.

1:ma Schagg-mattor:
(större dimensioner)
Salongsmattor, 160 × 235 cm., 39—42 kr.
» 200 × 300 » 60—63 »
» 265 × 335 » 100 »

Tapestry-mattor:
(större dimensioner)
Salongsmattor, 160 × 235 cm., 30—32 kr.
» 200 × 300 » 42—45 »
» 265 × 335 » 75 »
» 300 × 375 » 100 »

Säng- eller **Skrifbordsmatta,** med frans, lika på båda sidor, 70 × 180 cm., **16 kr. pr st.**

1:ma Schagg-Divansmatta,
135 × 195 cm., **28 kr.**

Schagg-Sängmatta,
46 × 92 cm., kr. 3,75.
I större dimensioner:
49 × 122 cm. kr. 5,75,
62 × 132 » » 7,25,
67 × 147 » » 9,50,
75 × 178 » » 14,00.

Tapestry-Divansmatta,
135 × 195 cm., **16 kr.**

Afpassade Axminster och Äkta Smyrna-Mattor i flere mönster och olika storlekar.

Iduns Uträttningsbyrå ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher **gratis** åt Iduns och Skandinavisk Modetidnings abonnenter och för uppdrag åt andra mot en *obetydlig* ersättning. Alla saker skickas mot efterkraf och få returneras (dock genast) mot fraktkostnader. Dubbelt porto torde medsändas. [241]

Huskurer.

Medel mot hosta. 1 ℔ bröstsocker stötes och för 25 öre stjernanis likaledes. En stång fin lakritz hackas i bitar. Detta lägges i 1 stop vatten, som får koka ihop till hälften, hvarefter det uppsilas. Kan förvaras. 1 tesked tages i en kopp uppkokt mjölk, qväll och morgon. Är hostan mycket svår, kar det tagas enbart. *Elsa.*

Ömkylda händer. Många medel har i Idun förordats såsom välgörande för denna åkomma. Undertecknad vill, med stöd af egen erfarenhet, påpeka ett enkelt, men föga beaktadt medel. Det är: ett ständigt användande under den kalla årstiden af tätt åtsittande underärmar af ylle, hvilka räcka ned till handleden. Vår armbeklädnad är ju oftast af den beskaffenhet, att den lemnar den kalla vinden fritt spelrum upp till axlarne, och naturligt är, att detta underhåller röda händer samt dessutom mycket bidrager till reumatisk tand- och hufvudvärk. Använd därför ylleärmar! *Elsa.*

Medel mot diarrhé. Ett spetsglas rom blandas med så mycket hvetemjöl, att det blir som en välling. Tages en tesked 3 gånger om dagen.
Fanny —g.

Läkareråd.

Emma. 1) Tvätta hufvudet hvar annan qväll med grönsåpa och varmt vatten och efter noggrann aftorkning med *naphtolspril.* 2), 3) och 4) Troligen beror dessa symptom på blodbrist och allmän svaghet (äfven er hårsjukdom kan stå i samband härmed). Låt undersöka er af läkare.

Hinkula. Svar redan afsändt.

Vanessa. För att särskildt förekomma dessa drömmar, kunna vi ej mycket göra. Möjligen kan ni försöka att på qvällen taga 1 gram *bromnatrium,* men dermed får ni dock ej fortsätta längre tid. Troligen beror er oroliga sömn på den nervsvaghet, af hvilken ni — åtminstone tidtals — ju besväras. Är det er ej möjligt att ånyo ombyta vistelseort?
D:r —d.

Tryckfel. I förra numrets läkareråd står i svaret till *Inquirer:* »ingnidningar *och* grönsåpa», hvilket naturligtvis skall vara: »ingnidningar *af* grönsåpa».

Frågor.

N:r 150. »Rosornas saga» heter en liten älsklig berättelse, som jag för några är sedan läste. Men det har fallit mig ur minnet, *af hvem* den var författad, samt *hvar* den stod att läsa. Vore derför tacksam, om någon kunde gifva mig anvisning härpå.

Hufvudinnehållet är ungefär följande:

Från början funnos inga hvita rosor. För en praktfull röd ros svärmade en fjäril, men obeständig som vanligt flög den snart till en annan. I sorg häröfver bleknade den röda rosen dag från dag, tills den slutligen var alldeles hvit. Derifrån leder den hvita rosen sitt ursprung.
En af Iduns många beundrarinnor.

N:r 151. Skulle Frida N. N., som i N:r 15 af Idun beskrifver tillvaratagandet af allehanda öfverblifna lappar, vilja säga mig lämpligaste användning för upprispade sidenlappar? Om bäst låta spinna och väfva; och i så fall huru mycket ull och upprisp, som åtgå till cirka 20 alnar? Om tyget sedan bör sändas till färgning och pressning? *Ali.*

N:r 152. Skulle någon af Iduns läsarinnor vilja säga mig, hur man af cirka 3 skålp. halftums breda remsor utaf mörkgrå vadmal, s. k. »spink», skall kunna få en säng- eller skrifbordsmatta genom något härtill lämpligt arbete? Om ytterligare »spink» i annan färg äfven bör tagas? Hvilken bård, som vore vackrast? Och hur den bör monteras?
Ali.

N:r 153. Hur tillagas bäst strömming i låda med inlagd anjovis i hvarje strömming?
Moster.

Svar.

N:r 101. Jag kan icke neka mig nöjet att söka råda »Vän af Idun» i hennes bekymmer, önskande att mina råd måtte bli omtyckta. En treflig present är ett garnityr till skrifbordet, bestående af skriftygsmatta och ljusstaksmattor, hvilka kunna broderas på uppritadt eller utpikeradt kläde, med silke, eller yllesniljor, men välj alltid mörkt kläde, och i allmänhet materialier, som stå emot dagern. En mycket använd present, ehuru flere herrar finna den obeqväm, är en börs, virkad af silke och med ett par löpande ringar på. Blir vackrast af blått eller grönt, tjockt virksilke. En annan present är en hvilkudde, som blir bäst, broderad med hamburgergarn i litet brokiga färger på mörk yllestramalj och fordrad med svart sammet. Bör stoppas mycket löst. Bäst att sy den med långa stygn, efter något af de nu så moderna geometriska mönstren i blått, rödt och brunfärgadt, eller mörkgrönt. Hoppas nu att något af detta måtte passa. *Aurora.*

N:o 104. Jag har hört personer nämna, att de med godt resultat mot sårnader i barns hufvud begagnat flitigt ingnidande af *god fett.* *Hoi.*

N:r 105. En dryg $^1/_4$ kanna tjock, söt grädde vispas till skum; deri röres $^3/_8$ ℔ finsiktadt socker samt nära $^5/_8$ ℔ hvetemjöl. Af denna sats blir omkring 40 tunnrån, som skola vara runda. Till s. k. »strutar» gör man af styft papper en strut, spetsig nedtill och något vid upptill samt $^1/_4$ aln hög. Då ett tunnrå är gräddadt, rullas det på varma jernet omkring pappersstruten, och så fort det styfnat, tages det af, samt lägges på en stor bricka, belagd med papper. Då alla äro bakade eller strax före serveringen, sammanvispas blancmanger, deri blandas något såsfri sylt, helst hallonmos, hvarmed strutarne fyllas och ställas bredvid hvar andra i en skål. Om man ej har tillgång på blancmanger, så vispas grädde till hårdt skum, deri röres hallonmos eller annan såsfri sylt, hvarefter det fylles i strutarna och serveras snart, eljest vekna de och gå sönder. *Louise.*

— — Strutar tillagas på följande sätt: 2 ägg, 2 skedblad socker samt så mycket mjöl, att deraf blir en lagom (ej för tjock) smet, hopvispas. Så islås ett qvarter grädde och sist 3 skedblad smör. Det hela vispas lindrigt med vanlig visp samt gräddas i flata pannor ofvanpå spisen, utan att vändas. Kakan delas i två delar, hvilka rullas på en pappersstrut. Insättas i ugn för att torka, innan fyllning ihälles. *Jenny.*

N:o 109. Om ylle ej tvättas i för varm såplut samt icke sköljes i kallt, utan direkt i ljumt vatten, skall det krympa i minsta möjliga grad. *Hoi.*

N:r 111. Att i svalt rum vispa friska äggvitor medelst stålvisp har aldrig för underteknad visat sig svårt. Tid och tålamod!
Hoi.

N:r 128. Det säkraste svaret på denna fråga får nog Georgina, om hon frågar sitt eget samvete och tänker öfver sina pligter både mot *sig sjelf* och sina föräldrar, men som ni tycks vara något villrådig, är mitt råd att pröfva edra krafter på egen hand. Frihet och arbete efter ens anlag äro ju dagens lösen, och kärleken mellan föräldrar och barn behöfver ej slitas, för att det senare kanhända kommer på sin rätta plats.
En flicka utan syskon.

— — Georgina bör ej fråga andra personer: »Har jag rättighet lemna far och mor?» Fråga endast sig sjelf: »Hvad skall jag erfara i mitt samvete och i mitt hjerta, om jag reser bort från dem, hvars glädje jag borde vara? De ha vårdat mig i min hjelplösa barndom, de ha sökt skydda mig för dåligt sällskap och nu, då hjerta och förstånd utbildats till det bästa, skola nu främmande, likgiltiga personer njuta af denna glädje och af den unga flickans behagliga sällskap? Om ett telegram hemkallade mig till en döende far eller mor, och jag skulle komma — för sent? Om jag insjuknade borta och förgäfves längtade efter hemmet?» Sådant bör Georgina allvarligt öfvertänka på törhand. Bäst är att sprida frid och glädje i föräldrahemmet, lefva för de sina och uppoffra några nöjen, då kan man utan förebråelser sanningsenligt tänka: »Jag beredde far och mor all glädje och nytta jag kunde.» Och den tanken förmildrar sorgen vid de kära föräldrarnes bortgång. — I hemmet finner Georgina lyckan! — Sök den ej ute, utan var nöjd och lugn!» *H. S.*

Innehållsförteckning:

Kejsarinnan Viktoria af Tyskland och hennes yngste son, Oskar. (Med porträtt.) — Studie; poem af *Gerd.* Hedersamt omnämd vid Iduns sjette pristäfling. — Ett underbart land; fragment af en otryckt resebeskrifning, skänkt åt *Ave.* IV. — Floras barn; från italienskan af *Gudrun.* I: Gardenia. — En bild ur ett sträfsamt lif; af *Augusta.* — Makar och omaka makar; tecknade efter lefvande modeller af *Hugin.* — En hvardagshistoria; af *Laura Fitinghoff.* — Vaggvisa; poem af *E. W.* Hedersamt omnämdt vid Iduns sjette pristäfling. — Unga flickors lektyr; af *Maud.* — Jag eller du? Berättelse af *Marie von Olfers.* (Fortsättes.) — Hvad är lutsten? Af *Rakel.*

För sommaren. — Hushållet. — Matlagning. — Brygd. — Husgerådet. — Handarbeten. — Bakning. — Hvarjehanda. — Huskurer. — Läkareråd. — Frågor. — Svar.

JOHN HULTENBERGS
Tricotvaruhandel
28 Regeringsgatan 28,
STOCKHOLM,
är försedd med ett välsorteradt lager af alla slags tricotvaror till lägsta priser.

För Herrar: *Strumpor, Tröjor, Kalsonger, Normalunderkläder, Ylleskjortor, Maggördlar, Damasker, Knävärmare, Vantar, Muddar, Stickade Mansvästar m. m.*

För Fruntimmer: *Stort och välsorteradt lager af Ylle- och Bomullsstrumpor, Undertröjor, Ylleunderlif, Tricotsnörlif, Ylleunderkläder, Simdrägter, Damasker, Knävärmare, Maggördlar, Muddar, Vantar, Yllevästar, Yllekoftor, Yllekjolar, Bomullskjolar, Filtkjolar, Ylledukar, Yllescharlar, Yllekragar, Teatermössor, Silkesschalar,* **Tricotlif** *m. fl. artiklar.*

För Barn: *Stort lager af Bomulls- och Yllestrumpor, Barntröjor, Gosströjor, Gosskalsonger, Maggördlar, Damasker, Muddar, Vantar, Barnmössor, Yllevästar och Koftor, Ylleunderbyxor, Barnkjolar, Stickade Gossvästar, Tricotkostymer för Gossar (Byxor säljas särskildt), Flickklädningar af tricot, Krokade Barnklädningar, Sockor m. m.* [137]

Allt i goda qvalitéer.

Annonser.

PLATSSÖKANDE.

En medelålders, anspråkslös tyska, hvilken flere år vistats i Frankrike och England, senast nu i Sverige, först som lärarinna, senast som sällskap och biträde vid små bestyr i huset, önskar nu erh. plats hos äldre personer el. äldre herre för att föreläsa, bitr. vid korresp. o. lättare hushållsbestyr. Talar o. skrifver fullt ledigt de nämda språken. Upplysningar o. förfrågningar besvaras af frkn Hedda Wästfelt, 3 Klara Vattugränd, Stockholm.
(G. 3905) [316]

Lärarinna, som genomgått Wallinska skolan, önskar pl. att undervisa minderår. flickor i vanliga sholämnen, språk, musik och handarbeten. Svar till »X», Jönköping, p. r. [313]

En ung flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar till hösten pl. i bildad familj att undervisa i vanl. skolämnen, språk och musik. Svar till »19 år», Norrtelje, p. r. [314]

Emot fritt vivre.
Uti ett bättre hem på landet önskar en ung flicka af god familj plats för att gå frun till handa i hvarjehanda husliga bestyr. Svar afvaktas till 11 augusti under adress »Verksam», Medevi, p. r. [312]

Ett bättre, 25-årigt fruntimmer önskar pl. till hösten. Den sökande, som i flere år förestått ett större hushåll, kan sköta alla inom ett hus föref. göromål. Hon har dessutom genomgått särskilda kurser i konstväfnad, finare handarbeten och linnesömnad och skulle således äfven kunna åtaga sig att undervisa barn i handarbete. Reflekterande härå torde sända svar, märkt »Malvina», Skönvik, p. r.
(G. 20659) [315]

En ung, anspråkslös flicka önskar plats nu eller till hösten i någon bildad familj att vara frun behjelplig med alla inomhus förefallande göromål, sömnad m. m. Den sökande är kunnig uti finare handarbeten samt matlagning och bakning. Goda rekommendationer. Svar torde med det första adresseras till »Huslig», Iduns redaktion. [ ]

Husmödrar, som önska tjenare till hösten, torde förtroendefullt vända sig till
Fru Emilia Forsbergs kommissionsbyrå,
Kungsgatan n:r 7, Linköping. [311]

En flicka af god familj, med flerårig undervisningsvana, önskar plats som lärarinna för mindre försigkomna barn i ett stilla och allvarligt sinnadt hem. Hon undervisar i vanl. skolämnen, tre språk (franska talas), musik o. handarb. Betyg finnas. Svar t. »Allvarlig», Örebro, p. r. (G. 3740) [307]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius
Lilla Vattugatan 24.
Behandlar företrädesvis **mag- och hudsjukdomar.**
Praktiserar 1 juni—1 sept. vid **Hjo** vattenkuranstalt. [153]

Doktor Carl Flensburg
14 Lilla Vattugatan 14.
Hvardagar $^1/_2$3—$^1/_2$4. Helgdagar 10—11.
Behandlar företrädesvis ***Barnsjukdomar.*** [34]

Med. D:r ERNST SALÉN,
Ögonläkare.
Bostad: **Stora Vattugatan 2,**
Mottagning: helgfria dagar kl. $^1/_2$10—$^1/_2$12 f. m.

Tandläkaren
Adolf Hörnström
20 Regeringsgatan 20.
Mottagningstid helgfria dagar 10—2 och 4—6 e. m.
OBS! Verkställer allt, som hörer till tandläkarekonsten. [240]

Tandläkaren
Constance Elbe,
Humlegårdsgatan 8, 2 tr.
Rådfrågningstid 1—2. [120]

ROLAND MARTIN
Tandläkare
Vasagatan 10, Stockholm,
snedt emot Centralstationen. [243]

LEVERIN & C:o
61 Drottninggatan 61
3 tr. upp
få härmed rekommendera sin nya, tidsenliga

FOTOGRAFI-ATELIER

All slags Fotografering utföres omsorgsfullt enligt nutidens fordringar.
Med största högaktning
LEVERIN & C:o
[27]

SUCHARD.

17 Guld- och Silfvermedaljer.

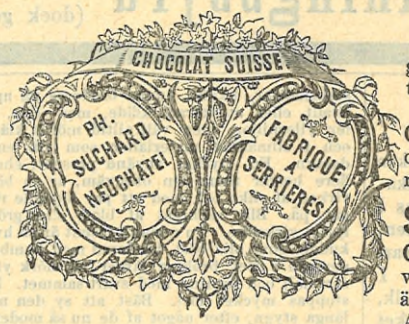

Fabriksmärke.

Suchard's Chocolat.
Erkänd utmärkt qvalité.
Samtliga **Suchard's** Chocolader äro garanterade ren Cacao och socker utan tillsats.
Suchard's Praliner, Gianduja, Capsules, Noisettes, Nougatines och andra dessertchocolader rekommenderas.

Suchard's Cacaopulver,
Cacao Soluble, ett rent lösligt pulver i bleckburkar på ½, ¼ och ⅛ kilo, är drygt, välsmakande och närande. Af **Suchard's** Cacaopulver får man 100 koppar på ½ kilo. [21]

SUCHARD.

Husmödrar!
Försöken *Th. Winborg & C:is* Stockholm tillverkningar af

Concentrerad **Ättika** på flaskor för utspädning.
Senap, blandåd efter engelsk och fransysk smak, flere sorter.
Beefsteaksauce.
Soja, flere gånger *prisbelönade* och fullt jemförliga med de bästa utländska fabrikat. Tillhandahållas hos Hrr specerihandlare. [95]

Ny Kokbok!
På *Fahlcrantz & C:os* förlag har nyligen utkommit i hvarje välordnad bokhandel, à 1.50:
KOKBOK
med afseende fästadt på billig matlagning af
C. Rathcke,
Köksmästare.
Denna billiga kokbok af en af vårt lands förnämsta *praktiserande* kockar innehåller beskrifning på *mer än ett tusen anrättningar.*
Pris: inb. 1.50.
Billig! Praktisk!
[134]

Limpor. | **Preussiska bröd.** | **Ankarstock.** [248]
Spis- och Knäckebröd.
Sommargäster!
Beställningar på alla brödsorter, såväl **matbröd** som **kaffebröd**, mottagas till försändelse med de resp. ångbåtar, som anlöpa sommarnöjena i Stockholms omnejd. De inom ramen nämda brödsorterna rekom. särskildt för hållbarhet.
C. W. Schumacher,
Kgl. Hofleverantör.
Stockholm, Norrlandsgatan 17.
Allm. Telef. 5600. Bell Telef. 954
OBS.! Requirenter böra hålla korgar, som efter tillsägelse afhemtas.
Maltose-Pumpernickel. | **Skorpor, många sorter** | **Tébröd. Biscuit.**

Sill För dem, som önska god sill, rekommenderas vår utmärkt goda **Norska Istersill.** Försäljes i 1/1, 1/2, 1/4 och 1/8 tunnor till billigaste priser. *1 kilo kostar endast 25 öre.* Äfven finnas **1:ma Castlebay Delikatess-Sill** samt **iskällarsaltad** färsk och rökt **Lax** hos
Wirén & C:o,
2 Skräddaregränd 2.
Telefon 396 och 2259. [294] **Lax**

Snörlifvet "LA SYLFIDE"

Det bästa hittills kända, som ger skönaste figur med nästan ingen snörning och finnes i såväl höga som låga former att erhålla i partio. minut hos **Jansson & C:o,** 6 Hötorget 6.
Obs. Vid beställning bör lifvidden uppgifvas.
[294]

KOSTA MACASIN
24 24
REGERINGSGATAN

Glas- & Porslinsserviser,
Fönsterglas, svenskt och belgiskt af alla dimensioner,
Spegelglas,
Folieradt och **ofolieradt glas** till butikfönster,
Zinkhinkar och **Baljor, Blomkrukor,** ett större sortiment,
Vaser och **Lyxartiklar** m. m. säljas billigast
237] 24 Regeringsgatan 24. *G. Johanson.*

Cibils verldsberömda, prisbelönta
Köttextrakt rekommenderas till husmödrar, för tillredning på få minuter af en utmärkt och välsmakande buljong. Bruksanvisning å hvarje burk. Finnes hos alla specerihandlande. [210]

Stockholms
Nya Handelsskola,
6 Oxtorget 6, 2 tr. upp.
I denna läroanstalt, hvars föreståndare eger 20-årig affärspraktik och som derjemte tjenstgjort vid flere af utlandets förnämligare handelsakademier, emottagas manliga och qvinliga elever till undervisning uti alla till handeln och det praktiska lifvet hörande förrättningar.
OBS.! Billig afgift. Afgångsbetyg och rekommendationer. Prospekt på begäran.
J. Eneman,
[246[Skolans föreståndare.

ENGELSKA och SACHSISKA HEL- och HALFYLLE-
LAGER AF FRANSKA
D. C. WENNERSTRÖMS
Manufaktur-Magasiner
STOCKHOLM
45 Drottninggatan 45 hörnet af Klarabergsgatan.
80 Drottninggatan 80 hörnet af Appelbergsgatan.
Ständigt lager af
Svarta äkta Lyoner-Sidentyger och äkta Schalar.
KLÄDNINGSTYGER
[162]
PARAPLYER och PARASOLLER.

Otto Elmgren,
Vesterlånggatan 66, Stockholm, emottager ull, gammalt ylle och upprepadt silke till spinning, väfning (för hand) samt schal- och filtberedning.
Hos mig spunnet »upprepsgarn» är bevisligen det bästa och vackraste, som kan erhållas, hvarförutom spånadslönen är den billigaste i Stockholm. [293]

1888
års årgång af
IDUN
fr. o. m. n:r 11 t. o. m. n:r 52 eller **mer än tre qvartal**
(Obs! I n:r 11 börjar den längre följetongen, hvadan intet af den samma går bort.)
säljes **oinb.** för **1 kr. 50 öre,** med lösa permar för **2 kr. 50 öre** samt kan användas som en
synnerligen lämplig present
vänner och väninnor emellan.
Efter till Redaktionen af Idun ingången reqvisition sändes årgån gen mot efterkraf med tillagdt porto.!
1888

J. G. Hammars Lampkök.
Stor värmeförmåga. Brinna luktfritt. Briljant belysning.
Pris: enkla med en veke 4 à 6 kr., extra solida 8 kr., med två vekar 12 kr. och med tre vekar 18 kr.
Fullkomlig beläten het garanteras hvarje köpare. [226]
J. G. HAMMAR,
30 Malmskilnadsgatan

Klädnings-tyger [177]
Profver kostnadsfritt. Reqvisitioner fraktfritt. Obs.! Ett album modeplanscher medföljer.
Fr. Marcus,
Kongl. Hofleverantör Stockholm.

GUSTAF HOLMBLOM
KAPP-FABRIK
38 Vesterlånggatan 38
Nedra botten, 1 o. 2 tr. upp.
[207]

Ett större parti kulörta och svarta
DAMSTRUMPOR
hellylle, lämpliga för våren,
à kronor 1,35 pr par i
K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin
N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7
STOCKHOLM.
[86]

Lacave y Ca, Cadiz. Äkta Spanska Viner i Stockholm.
Sturegatan n:r 8. Telefon: 8430.
Kungsgatan n:r 7. Telefon: 5770. [47]
Fersenska Terrassen. Telefon: 5450.

STOCKHOLM, GERNANDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG